№ 251 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 18. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 53, פון אדמיניסטראציע 47 | דאָנערשטאָג, ח' מרחשון תרפ"ח | 3 listopada 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג

אין די לעצטע מינוטען פון דער גסיסה

זאגט דער סיים אז א שווערעז קאמף דער רעגירונג.

ענדעקעס און פ.פ.ס. געגען בעטראכטן דעם בודזשעט.

די נעכטיגע זיצונגען פון סעניארי־קאנווענט.

וואַרשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען פארמ. זאלן פארגעקומען א זיצונג פון סעניארען־קאנווענט, אויף וועלכער עס איז בעשלאסן געווארען א פרינציפיעלע פראגע צו דער סיים דארף בעטראכטען דעם בודזשעט־פראיעקט פון דער רעגירונג. די דיסקוסיע איבער דער דאזיגער פראגע איז ארויסגערופען געווארען צוליב דעם, וואס די רעגירונג האט נאר פארגעלעגט א קורצען בודזשעט און נישט מיט אלע צולאגען, וואס לויט דער קאנסטיטוציע [illegible] פערשידענע מיינונגען. די רעדנער, למשל, און די פ.פ.ס. זענען געווען פאר נישט בעטראכטען דעם בודזשעט. אנדערע ווידער מיינ'ן, [illegible] אז דער סיים דארף ארויסלאזען די גרעסטע מאס פון גוטען ווילען און בעטראכטען דעם פראוויזאר[illegible] [illegible] דעם פרעזידענטס [illegible] דער [illegible] סיים, וואס [illegible] מוז [illegible] דעם [illegible] דער [illegible] קאמפ [illegible] נישט בעטראכטען [illegible].

נאך אנדערע וואלטען געוואלט [illegible] מען, אז דער סיים דארף בעטראכטען דעם בודזשעט. צו קיין רעזולטאט איז מען אבער דער זיצונג נישט געקומען. עס איז דערנאך בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען פערשידענע [illegible] פון דער [illegible], וואס עס זאל דער [illegible] [illegible] געבען [illegible].

די בעראטונגען פון די סיים־קלובען האבען געדויערט א גאנצען נאכמיטאג. און אזוי ארום צו צופיעדען געווארען [illegible] א צווייטע זיצונג פון סעניארען־קאנווענט, אבער אויך דאס מאל האבען נישט דערגרייכט די [illegible] [illegible]. די זיצונג האט זיך געענדיגט מיט נארנישט און עס איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען אויף היינט, דאנערשטאג, א דריטע זיצונג פון סעניארען־קאנווענט. די זיצונג זאל פארקומען 1 שעה פאר דער ערעפענונג פון סיים כדי די רעגירונג זאל נישט קענען מען מיט סיין אנטערגעשוגען.

א „גאסט" פון מצרים אין די פראנצויזישע וואסערן.

פאריז, 2 נאוו. (ספ. צום „ל.ט.") אין פארט פון מארסעל האבען פישערס ארויסגעצויגען פון וואסער א קראקאדיל פון א מעטער דריי לענג. מען איז זיך משער, אז דער קראקאדיל האט זיך ארויסגעגנב'עט פון עפעס א שיף, וואס האט געפיהרט דעם מצרישען „בהמה" [illegible] און א [illegible] געווארען.

א יודישער פאליציאנט האט געמוזט ערפילען אום יום־כפור.

ירושלים. (ימא) די יודישע קהלה האט אנגעקלאגט און גערופען דעם פאליציי־אינספעקטאר אפראהאם אבבעש, וואס האט געפאדערט א יודישען פאליציאנט צו ערפילען זיינע פליכטען אום יום־כפור.

דער ראבינאט האט דעמאלס אינטערווענירט ביים פאליציי־אינספעקטאר, אז דער בעפעהל דארף צוריקגעצויגען ווערען, אבער אהן ערפאלג.

דער מארגענ'דינער
פרייטאג־נומער
— פון —
„לאדזער טאגעבלאט"
וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע ריה ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

[illegible] דעם כארשאל [illegible]. [illegible] [illegible] אינטערוויו [illegible] דעם רעגירונגס.

גרויסער נצחון פון דער לייבאר פארטיי ביי די קאמונאלע וואהלען אין ענגלאנד.

לאנדאן, 2. נאוועמבער (א. וו.) דער ביז איצטיגער רעזולטאט פון די קאמונאלע וואהלען אין ענגלאנד האט געברענגט א'איבערראשענדען נצחון פאר דער לייבאר־פארטיי. אין די קרייזען, וואו די וואהלען זענען שוין פארגעקומען האבען די קאנסערוואטיווען געוואונען 7 מאנדאטען און פארלוירען 70 מאנדאטען. די ליבעראלען האבען געוואונען 12, פארלוירען 33. די לייבאר פארטיי האט פארלוירען 12 און געוואונען גאנצע 105 מאנדאטען. דער נצחון פון דער לייבאר־פארטיי איז נאך גרעסער דערמיט, וואס אין א גאנצע ריהע קרייזען האבען די קאנסערוואטיסטען געשלאסען א בלאק מיט די ליבעראלען.

גענעראל קאנסול אין חיפה דעם. הויזנער פערלאזט זיין אמט.

ער ווערט בעשטימט אלס האנדעלס־ראט ביי דער פוילישער אמבאסאדע אין ווארשא.

ווארשא (טעלעפאניש) און [illegible] „כאנאימאר פאלסקי" ווערט קאמוניקירט, אז דער גענעראל־קאנסול אין חיפה דעם. הויזנער פערלאזט [illegible] זיין אמט און ער ווערט בעשטימט אלס האנדעלס־ראט ביי דער פוילישער אמבאסאדע אין לאנדאן [illegible] ווערט אבער ווייטער בלייבען חיפה.

לעאן דאדע קומט צוריק קיין פראנקרייך.

פאריז, 2 נאוו. (ספ. צום „ל.ט.") [illegible] פראנקרייך, שרייבט די „אקציאן פראנסעז", אז אויב דאדע'ן וועט געלינגען [illegible] ארויסצומיידען דעם [illegible] [illegible] דער [illegible] [illegible] שטומט צוריקקומען קיין פראנקרייך.

אנפאלער אויפ'ן גריכישען פרעזידענט א משוגענער.

פאריז, 2 נאוו. (אטע) היינט האט זיך דא אנגעהויבען דער פראצעס פון [illegible]. וואס האט מיט א פאר טעג צוריק געשאסען אויף דעם גריכישען פרעזידענט און אוהם פערוואונדעט [illegible]. דער [illegible] [illegible] [illegible] האט [illegible] נישט [illegible]. ער האט ערקלערט, אז ער איז געקומען קיין אטען [illegible] [illegible] האט בכלל נישט געהאט די כונה צו [illegible] איז ער [illegible] און א [illegible] פון א [illegible] און ער האט נישט [illegible], וואס עס טוט זיך מיט איהם. [illegible] דעם פרעזידענט. דעם אב[illegible]

א יונגער
פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין אדמ. פון „לאדזשער טאגעבלאט".

מיטגליד פון פוילישען סענאט בעקומט נישט קיין אויסלענדישען פאס

ווייל ער איז נישט — קיין פוילישער בירגער.

ווארשא (טעלעפאניש) א העכסט פיקאנטער פאל איז לעצטענס פארגעקומען אין פוילען, וואס האט גוט זיין געבליבען אין דער געשיכטע פון פארלאמענטארישע לעגענדע.

דער אוקראינישער סענאטאר קאר[illegible] האט זיך געווענדעט צום [illegible] סטאראסטווע נאך א'אויסלענדישען פאס. דער סטאראסטווע האט איהם אבער נישט ארויסגעגעבען, ווייל... ער איז נישט קיין פוילישער בירגער. האט ער זיך געווענדעט צום וואיעוואדע — האט איהם דער וואיעוואדע געענטפערט אויך דאס זעלבע. האט ער ארויסגעשיקט א ברוף צום סענאט־מארשאלעק טראמפ[illegible] [illegible] און איהם געמאלדען וועגען דעם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] טראמפטשינסקי האט [illegible] [illegible], אז מען זאל דעם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...

אינצט איז געשיקט געווארען א קאמוניקאט אין אויסלאנד, [illegible] [illegible] [illegible], אז א מענטש, וואס איז שוין 5 יאהר סענאטאר אין פוילישען סענאט איז נישט קיין פוילישער בירגער. אין די [illegible] [illegible] וועט דער ענין ווערען אויפגעקלערט.

יודען פון מזרח־גאליציע

פערלאנגען פון מארשאל פילסודסקי, אז דער דעקרעט וועגען די קהלות זאל געענדערט ווערען.

ווארשא (טעלעפאניש) די יודישע [illegible] פון מזרח־גאליציע [illegible] [illegible] צום מארשאל פילסודסקי [illegible] [illegible], און וועלכען זיי [illegible] דער דעקרעט וועגען די יודישע קהלות, וועלכער איז [illegible] אויך אויף מזרח־גאליציען [illegible] [illegible], [illegible] ער [illegible]

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 74 יאהר מיין ליבע און גייסט־פערגעסענע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגער־מוטער און גרויס־מוטער
נ"ע שרה אשת ר' אלי' מרדכי נ"י וויטשיץ
פון צו הויזע פעריטש
די לוי' קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 3/XI 1927, 1 א זייגער נאכמ. פון טרויער־הויז פיעטריקאווער 141, וועגען האט עס סילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דאנקזאגונג
דער פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאפט צווישען יודען, די לעהרער פון גימנאזיום און פון דער אינדוסטריעלען־שולע פון דער געזעלשאפט, די שילער פון דער שולען ווי אויך אלע פריינד, וועלכע האבען אזוי צאהלרייך אבגעגעבען דעם לעצטען כבוד פון אונזער טייערען
נ"ע
אברהם שווייצער
בעזונדערס די ה"ה דאקטוירים: דאווידאוויטש און איטעלזאן פאר די זארגפעלטיגע השגחה און ערצטליכע הילף, וועלכע זיי האבען דעם פערשטארבענעם געלייסטעט וועהרענד זיין לאנג־יעהריגע קראנקהייט ביז צום לעצטען מאמענט, דריקט אויס איהר הארציגסטען דאנק
די פאמיליע.

Dr. med. Braun
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און וועגערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
צוריקגעקעהרט
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 [illegible]

Dr. Z. Rakowski
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ. 8016

Dr. med. H. Leichter
קאנסטאנטינער 9 רוג זאכאדניא, טעל. 49-66
צאהן־כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען פון: שטענקעס, גומען, דושענס לעס, צאהן־[illegible]
נעהמט אן פון 1½—5 און וואכענטאג פון 9—11 פארט

Dr. Wołkowyski
זאכאדניא 53 (צעגעלניאנא 19) טעל. 37-70
ספעציאל־ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8—9 [illegible] 4—5 ספעציעל פאר פרויען

יודיש בלוט גיסט זיך ווייטער אין אונגארן.
אין הארטי-לאנד ווארפט מען שוין זאגאר ארויס די יודן פון די מיטעל-שולען.

בודאפעשט, 2. נאוועמבער (טעלעגראפיש דורך יט"א) די אוניווערזיטעטס-אמטען האבען בעקאנט געמאכט, אז פון 3. נאוועמבער ד. ה. פון הײנט אן וועלען די לימודים אין די אוניווערזיטעטן פארקומען נארמאל. אויב די ארדנונג וועט ווײטער געשטערט ווערען, וועלען די אוניווערזיטעטן פארמאכט ווערען און די סטודענטן וועלען פארלירען א סעמעסטער.

אין דעמברעשין זענען ווײטער פארגעקומען אנטי-יודישע עקסצעסן. אין א שמאל און טונקעל געסעל זענען כוליגאנישע סטודענטן באפאלען 2 יודישע סטודענטן און זײ מערדעריש צושלאגען.

בודאפעשט, 2. נאוועמבער (טעלעגר. דורך יט"א) נישט קוקנדיג דערויף, וואס די פיהרער פון דער אקאדעמישער אנטיסעמיטישער יוגענד האבען צוגעזאגט, אז די לעקציעס אין די אוניווערזיטעטן וועלען מעהר נישט געשטערט ווערען, פיהרען דאך געוויסע קרײזען ווײטער אן אקציע בעגען דער מילדערונג פון „נומערוס קלאוזוס". ס'זענען געהערט געווארען פאלען ווען די קריסטליכע סטודענטן האבען פארלאזען די זאלען פון אוניווערזיטעט, בעת דער רעקטאר האט זײ אויסגעפאדערט מעהר נישט צו בעלײדיגען די יודען פון די לעקציעס.

אין אוניווערזיטעט אין שעגעדין האבען זיך די בעציהונגען אזוי פארשארפט, אז די רעקטארען זענען געווען געצוואונגען אבצושטעלען די לעקציעס אויף 8 טאג.

אויף די זיצונגען פון בודאפעשטער שטאט-ראט האבען אײניגע ראטמענער אנגעוויזען, אז די אקציע געגען די יודען נעהמט אן אלץ ברייטערע פארמען. אויך אין די פראווינצעלע און אין די מיטעל-שולען ווערט געפיהרט אן אנטיסעמיטישע העצע און מ'ווארפט דארט ארויס די יודישע שילער.

דעפוטאט פאקאסט האט ארײנגעטראגען א דרינגענדע אינטערפעלאציע אין אונגארישען פארלאמענט מכח דער אנטיסעמיטישער העצע פון די סטודענטן. אין דער אינטערפעלאציע ווערען אנגעגעבען פאקטען און דאקומענטען, וועלכע באווײזען קלאר, אז די אקאדעמישע יוגענד ווערט בעהעצט דורך געוויסע פאליטישע קרײזען, וועלכע ווילען דערמיט אויסנוצען זײערע פארטײ-צוועקען.

קינדער צינדען אונטער מיט זאפאלקעס
4 גרויסע בענזין-ציסטערנעס.

ניו-יארק, 2 נאוו. (ספּ. צום ל.ט.) הינטער ניו-יארק איז פארגעקומען א מורא'דיגע שרפה פון 4 בענזין-ציסטערנעס. די שרפה איז ענטשטאנען צוליב דעם, וואס א גרופע קלײנע קינדער האבען געשפילט נעבען די ציסטערנעס מיט זאפאלקעס. אײן יונגעל האט ארײנגעווארפען אן אנגעצונדענעם זאפאלקע אין בענזין און פלוצלינג זענען אלע 4 ציסטערנעס געשטאנען אין העלישע פלאמען. די הזקות זענען זעהר גרויס. מען איז זעהר משער, אז עס זענען אומגעקומען געווארען 40 טויזענד גאלאן בענזין.

צי וועט דער „דזשאינט" ליקווידירט ווערען?

ניו-יארק, 2. נאוועמבער (טעלעגר. דורך יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די פראיעקטען צו פערוואנדלען דעם „דזשאינט" אין א שטענדיגער קערפערשאפט, האט דער פרעזידענט פון „דזשאינט", פראפ. ווארבורג ערקלערט פאר א מיטארבײטער פון א יודישער צײטונג, אז ער האלט נישט פאר געהעריג איצט צו פערוואנדלען אין א שטענדיגער אינסטיטוציע. פראפ. ווארבורג איז אין דער מײנונג, אז די אויפגאבע פון „דזשאינט" איז געווען צו העלפען די געליטענע פון דער מלחמה.

איצט דארף געשאפען ווערען אן אנדערע אינסטיטוציע, וואס זאל בעהעלטעט ווערען אויף דעמאקראטישע יסודות. אבגעזעהען דערפון, האלט געהען איבערצוגעבען די דאזיגע ארבײט דעם יודיש-אמעריקאנישען קאמיטעט.

דער יודיש-אמעריקאנישער קאמיטעט האט אבער ערקלערט, אז ער האט נישט די מעגליכקייט איבערצונעהמען די דאזיגע ארבײט און צו גרינדען אן אנדערע אינסטיטוציע האט נישט דער פראפ. ווארבורג דעם נויטיגען צוטרוי. פראפ. ווארבורג האלט אבער, אז דער „דזשאינט" האט נאך נישט ערפולט זיין אויפגאבע און ער האט נאך פיל אויפצוטון, פאר די געליטענע יודען אין מזרח-אייראפא.

דער דירעקטאר פון אפערן-טעאטער איז א"י אנגעקומען קיין אמעריקא.
ה' גאלינקין איז אין משך פון 3 טעג געווען פערהאלטען אויף עלים-איילאנד.

ניו-יארק (יטא) דער לייטער פון דער פאלעסטינער אפערע אין ירושלים, דירעקטאר פון פעטראגראדער אפערן-טעאטער ה' גאלינקין איז צוזאמען מיט זיין פרוי אנגעקומען קיין ניו-יארק. ה' גאלינקין איז אין משך פון 3 טעג געווען פערהאלטען אויף עלים-איילאנד. ה' גאלינקין איז אנגעקומען קיין אמעריקא, כדי צו זאמלען א פאנד פון 200.000 דאלאר אויף צו בויען אן אפערן-טעאטער אין תל אביב. דער אימיגראציאנס-אמט האט איהם נישט געוואלט ארײנלאזען קיין אמעריקא, ווייל ה' גאלינקין האט נישט געקאנט בעווייזען קיין שום געשלאסענעם קאנטראקט מיט אמעריקאנער אנטערפרענערען. ערשט ווען ה' הערמאן בערנשטיין האט זיי איבערגעשיקט א משכון אויף 1500 דאלאר אלס גאראנטיע, זענען ה' גאלינקין מיט זיין פרוי ארײנגעלאזט געווארען אין די פעראייניגטע שטאטען.

די נעכטיגע ציהונג פון דער דאלארובקע.

ווארשא, (טעלעפאניש).
8.000 דאל. נומ. — 68.599
3.000 דאל. נומ. — 24.613
1.000 דאל. נומ.: — 874.302
21.731 394.168 860.038 587.012
500 דאל. נומ.: — 440.683
249.977 449.350 458.345 805.038
593.171 400.597 419.329 620.564
674.668
100 דאל. נומ.: — 258.284

602.594 808.559 812.284 36.614
488.688 513.397 268.306 210.104
922.528 589.277 113.729 725.400
77.858 638.702 536.854 865.818
62.838 475.586 515.228 529.954
820.007 687.535 691.051 349.219
430.594 987.452 812.955 834.240
1.810 80.692 278.732 449.804
840.144 801.354 954.270 91.298
769.305 940.758 798.721

שטרייק אין דער ביעלסקער טעקסטיל-אינדוסטריע.

ביעלסק. (טעלעפאניש). די ארבייטער פון די יוטא-פאבריקען אין ביעלסק זענען מיט עטליכע וואכען צוריק ארויסגעטרעטען מיט א הוספה-פאדערונג פון 15 פראצ. דעם פארשלאג וועגען א ארביטראזש-קאמיסיע האבען די ארבייטער אבגעווארפען און דער שטרייק דויערט ווייטער.

געשטארבען דער רב הכולל פון פראנקרייך.

פאריז, 2. נאוועמבער (טעלעגר. דורך יט"א) אין עלטער פון 75 יאהר איז געשטארבען דער רב הכולל פון פראנקרייך ד"ר דוד האגענוי. דער רב הכולל האט איבערגענומען דעם פאריזער כסא-הרבנות אין יאהר 1882.

102 יודישע אימיגראנטען אנגעקומען קיין מעקסיקא אין חודש סעפטעמבער.

מעקסיקא סיטי (י.ט.א.) לויט דער מיטיילונג, וואס איז פערעפענטליכט געווארען דורך דער חברה בני-ברית-לאזשע זענען אין משך פון חודש סעפטעמבער ארײנגעקומען קיין מעקסיקא 102 יודישע אימיגראנטען.

דעם ביורא פון בני-ברית-לאזשע האט ענטוויקעלט א הילפס-אקציע לטובת די יודישע אימיגראנטען. אין חודש סעפטעמבער זענען געגעבען געווארען די יודישע אימיגראנטען הלוואות אויף א סומע פון 5025 דאלאר. חוץ דעם איז אויסגעגעבען געווארען 700 דאלאר אויף אנדערע הילפס-צוועקען.

די באלפור-פייערונגען אין קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע.

(ל) געשטערן פארמיטאג איז אין קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע פארגעקומען א שיינע פייערונג לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער באלפור-דעקלאראציע. אין די צוויי גרויסע זאלען פון דער גימנאזיע, האבען זיך נאך די לעקציעס צונויפגעזאמעלט אלע שילער און שילערינס פון דער גימנאזיע. דער דירעקטאר יצחק קאצענעלסאהן האט פאר די עלטערע קינדער געהאלטען א רעפעראט וועגען לארד באלפור און וועגען דער בעדייטונג פון דער היסטארישער דעקלאראציע. פאר די קלענערע קינדער האט דער דירעקטאר דערצעהלט א פאלקסטימליכע מעשה'לע, וואס האט אויף א פערשטענדליכען אופן אויסגעטייטשט דעם קליינעם עולם די בעדייטונג פון דעם היסטארישען טאג. די שילער האבען אויפמערקזאם צוגעהערט און דער אינדרוק אויף די יונגע צוהערער איז געווען א שטארקער.

13-יעהריגע מוטער און 16-יעהריגער פאטער פאר'ן געריכט.

(ס) אין לעמבערג ד. י. האבען פאר געשטאנען וועגען א 13 יעהריג מיידעלע וואס מישטשאווסקא, וואס האט געבוירען א קינד פון א 16-יעהריגען בחור. געלעגען איז דער שעהנער בחור מיט'ן נאמען יאן ירוזאלעם געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט אנגעקלאגט פאר פערפיהרען א מינדער-יעהריגע. דער פראצעס איז פארגעקומען בײ פערמאכטע טירען.

נאכ'ן אויסהערען די מיינונג פון עקספערטען ד"ר חודזינסקי האט דאס געריכט דעם אנגעקלאגטען בעפרייט צוליב דעם, וואס דאס מיידעל איז אזוי ענטוויקעלט, אז דער אנגעקלאגטער האט געקענט מיינען, אז זי איז אלט מעהר ווי 13 יאהר.

—0—

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20.

נאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער געסט
אנא און היימאן יאקובאוויטש

פרייטאג, דעם 4-טן 9 אווענד צום צווייטען מאל
דער רבי'ס האט געהייסען פרעהליך זיין
אין 3 אקטען מיט פראלאג פון ראקאף בעארבייט און רעזשיסירט
דורך היימאן יאקובאוויטש. מוזיק פון רומשינסקי. ארראנזשירט פון זעלמאן.
הויפט-ראל: מאנקע—אנא יאקובאוויטש.

שבת נאכמיטאג און אין אווענד ווערט נישט געשפילט
זונטאג, דעם 6-טן 9 אווענד צום 3-טן מאל
דער רבי'ס האט געהייסען פרעהליך זיין
אין 3 אקטען מיט פראלאג פון ראקאף בעארבייט און רעזשיסירט
דורך היימאן יאקובאוויטש. מוזיק פון רומשינסקי. ארראנזשירט פון זעלמאן.
הויפט-ראל: מאנקע—אנא יאקובאוויטש.

מאנטאג, דעם 7-טן 9 אווענד גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
פון 1 ביז 2,50 דאס חופה קלייד

ס'נעמט אנטייל: פר' זעווקינא, בעזמאן מאכאראוסקא, פאדערמאן. ה"ה: בירנבוים, אריעל, אייזענבערג, באלמיצקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, פאליאנסקי, צוויליך.
בינע-לייטער: מאבאראווסקי.
געשעפטס-פיהרער: בעזמאן.
מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אנאנס: אין פארבערייטונג מאלי דאלי און מאשקע ווערט א כלה.

די הייגטיגע פייערונג לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער באלפור-דעקלאראציע.

דער קאמיטעט פון די באלפור-פייערונגען אין אונזער שטאט האט ענדגילטיג פעסטגעשטעלט פאלגענדען פראגראם פון די פייערונגען אין משך פון הײנטיגען טאג:

א) 10 א זייגער פרי פערזאמלען זיך אויף דער מאגיסטראצקע גאס די שילער פון די דריי גימנאזיעס פון דער גמ. מיטעל-שולען, פון דער העברעאישער גימנאזיע „יבנה" און „בית אולפנא" ווי אויך פון דער העברעאישער פאלקס-שולע א.נ. פון שלום עליכם. דא פארמירט זיך דער שילער-צוג, וואס וועט געהן מיט ארקעסטער און שול-פאהנען דורך די גאסען: פאלאדניאווא, ווסכאדניא, פילנאצנא, נאוואטיעקא, פיאטרקאווסקא, זשעלאזנא און די סינאגאגע אויף קאשטשושקי אלעע. דארט וועט אפגעריכט ווערען א פייערליכע תפלה און דער פרעדיגער סעג. ר"ר ברוידא וועט האלטען א רעדע. די פייערונג אין דער שוהל איז בעשטימט נאר פאר דער שול-יוגענד, און צוליב מאנגעל אין פלאץ וועלען פרעמדע פערזאנען נישט ארײנגעלאזט ווערען.

ב) 7 א זייגער אין אווענט פערזאמלען זיך אויף דעם גרינעם מארק די מיטגלידער פון די שומרים-ארגאניזאציע, החלוץ-המרכזי, גורדוניה, צעירי-מזרחי, השמונאי, החלוץ-הצעיר, ברית טרומפלדור, השחר, וועלכע פארמירען א פאקעל-צוג מיט'ן ארקעסטער פון ציון און ספארט-פערבאנד „מכבי" בראש. דער צוג וועט מארשירען דורך די גאסען: זשעראמסקי, ג. צעגעלניאנא, צעגעלניאנא, זאכאדניא, אנדזשעיא, נאווראטשא, פעטריקאווער, נארוטאוויטשא צום פילהארמאניע-זאל.

ג) 8.30 אין אווענט קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל א גראנדיעזע אקאדעמיע מיט פאלגענדען פראגראם: 1) — פאר פון חזנען מקהלה-פערבאנד „התקוה", 2) ערעפנונג: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, 3) פוילישער און ענגלישער הימן — ארקעסטער פון טורן-פעראיין „מכבי" („בר-כוכבא"), 4) רעדנער: ה"ה ב. חזנעם, דעפ. א. לעווענזאן און א. גוטפעלד (ווארשא), 5) פארלעזען פון אדרעס צו לארד באלפור, 6) געזאנג און מוזיק-נומערן און צולעצט התקוה דורך כאר און ארקעסטער. דער ארגאניזאציאנס-קאמיטעט האט אויך געווארנט פאר דער געהעריגער דעקלאראציע פון זאל ענטשפרעכענדער צו דער פייערונג.

פרי צו פערמיידען א געדרענג בײם אריינגאנג צו דער אקאדעמיע בעט דער קאמיטעט דאס פובליקום צו קומען פריהצייטיג, ווייל 9 א זייגער וועלען די טירען פון זאל געשלאסען ווערען און קיינער וועט מעהר נישט ארײנגעלאזט ווערען.

בכלל האט דער קאמיטעט פון די פייערונגען זיך געגעבען די גרעסטע מיה, אז די פייערונגען זאלען אדורך מיט דעם נויטיגען ערנסט און אז די יודיש-נאציאנאלע קרײזען פון אונזער שטאט זאלען קאנען נעהמען א בעוויזען אנטייל אין דער פייערונג, צו אונזער נאציאנאלען אידעאל, וועלכער איז מיט 10 יאהר צוריק פאראייביגט געווארען דורך דער אויסערליכער וועלט אין דער היסטארישער באלפור - דעקלאראציע.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם יובילעאום-טאג פערזאמלען זיך היינט 6.30 אין אווענט די מיטגלידער פון „החלוץ המרכזי" און „הסתדרות השומרים" אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, כדי דא אויס צו מארשירען צו דעם זאמעל-פונקט אויפ'ן גרינעם מארק.

אדרעס פון פוילישען יודענטום צו לארד באלפור:

דער 2. נאוועמבער איז געווארען פאר אונז, יודען, א היסטארישע דאטע פון ערשטער בעדייטונג. אנ'שטאט אויסגעוועבטע טויזענדיאהריגע וועג, פון וועלכען עס הייבט זיך אן א נייע תקופה פון אויפשטייגען און האפנונגען.

אין דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער דאזיגער דאטע, 10 יאהר נאך דער ערשיינונג פון דער באלפור - דעקלאראציע, ווילען מיר, פוילישע יודען, אויסדריקען אונזער הייסעסטע בעגריסונג אייך, נאבעלער לארד ארטור דזשעמס באלפור, שעפער פון דער דאזיגער דעקלאראציע.

פיל גרויסע געשיכטליכע עולות זענען פאר דעם בלוטיגען שטן פון דער וועלט-מלחמה ארויסגעוויזען געווארען און זייער נאציאנאלער אומה'דיגער געשטאלט איז פיל בעשמוהנגען זענען דורך די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון יענער צייט געמאכט געווארען, די די דאזיגע עולות צו פערריכטען אדער אוועקצושאפען. קיין איינע אבער פון זיי האט נישט געשטעקט אזוי טיף אין דער געשיכטע פון טויזענדער יאהרען, ווי די היסטארישע פון יודישען פאלק. און עס געהערט צו די רוהמפולסטע בלעטער פון דער בריטישער געשיכטע, וואס גראדע דאס ענגלישע פאלק האט דורך אייך, הויכער לארד, אבגעגעבען די פערזיכערונג צו פערריכטען די דאזיגע היסטארישע עולה.

דער נאמען באלפור איז דערומער געווארען בײם יודישען פאלק נישט נאר א פערזענליכונג פון א גרויסען יודען-פריינד, נאר אויך אנ'ערהאבענער, אינטערנאציאנאלער סימבאל פון גרויסער געשיכטליכער גערעכטיגקייט.

—

אין פערלויף פון די 10 יאהר זינט דער פערעפענטליכונג פון דער באלפור-דעקלאראציע האט דאס יודישע פאלק געוויזען אלץ, וואס איז געווען אין זיינע כחות, אום צו געבען דער דאזיגער דעקלאראציע א לעבעדיג-פראקטישען אינהאלט. [illegible] אין מזרח-אייראפא, ... מאטעריעלע וועלט רעוואלוציעס און עקאנאמישע איבערשיטלונגען, — האט עס מיט דער גרעסטער ענערגיע און פעסטקייט געוואהר פון זיינע קינדער און קאפיטאלען אויפ'ן פראנט פון יודישער אויפלעבונג — קיין ארץ ישראל. די צאהל יודען אינ'ם יודישען לאנד, דער בארען-בעזיץ, די יודישע ישובים און אונטערנעהמונגען, דאס שול און סאניטעטס-וועזן — אלץ איז פערפילפאכט געווארען. ארץ ישראל איז פון אנ'עלענדן שטעטעל געבוים אויף דער מאפע אויסגעוואקסען צו א לאנד מיט א בלוהענדען קולטור-אינסטאלט, וואס איז פערבונדען געווארען מיט אלע לעבעדיגע ארטעריעס פון דער גרויסער וועלט.

—

10 יאהר נאך דער באלפור-דעקלאראציע שטעהט דאס יודישע פאלק נישט געבראכען אין זיין מוט, פעסט אין זיין גלויבען און גרייט ווייטער אנשטרענגען אלע כחות פאר זיין בעפרייאונג און אויפבוי. אבער עס ערווארט אויך, אז דאס ענגלישע פאלק וועט פערשטארקען זיין מיטווירקונג אין דער היסטארישער אויפגאבע. עס ערווארט, אז די שוועריגקייטען און שטערונגען, וואס האבען זיך אנגעזאמעלט אויפ'ן וועג פון דער יודישער אויפבוי-ארבייט, וועלען ביי דער דאזיגער מיטווירקונג שנעל בעזייטיגט ווערען.

מיליאנען יודען לייגען אין דעם יוביליי-טאג פון 2. נאוועמבער די האזיגע ווענדונג אויף אייערע הענד, גרויסער ענגלענדער און גרויסער ציוניסט, צוזאמען מיט די הארציגסטע וואונשען נאך לאנג פארטזעצען אייער אנגערמידליכע ארבייט לטובת דעם ענגלישען און יודישען פאלק.

גראנדיעזע באלפור-פייערונגען אין ווארשא.

ווארשא (טעלעפאניש) נעכטען אווענד איז פארגעקומען אין פילהארמאניע א ריזיגער מיטינג, צוליב דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער באלפור-דעקלאראציע. נאכ'ן מיטינג איז איבער די ווארשאווער גאסען געצויגען א פאקעל-צוג פון די יודישע שילער.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pocz. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די „באלפור-דעקלאראציע".

ס'איז געווען מיט צעהן יאהר צוריק. די ערד האט נאך נישט בעוויזען איינצוזאפען אין זיך דאס בלוט פון די מיליאנען אומגעקומענע אין דער שרעקליכער וועלט-מלחמה. איבער די שלאכט-פעלדער זענען נאך ארומגעפלויגען די שווארצע ראבען. וואס האבען זיך פערזעטיגט מיט'ן פלייש פון די הרוגים. אט דא, אין דעם גרויסען מאמענט פון איבערברוך און איבערגאנג האבען זיך גענומען טראגען בשורות, וואס האבען אנגעזאגט א נייע תקופה פון פעלקער-בעפרייאונג, פון תחית המתים פאר די פערפאלגטע און געדרודפ'טע פעלקער.

בלויז איין פאלק, דאס געדרודפ'טסטע, דאס יודישע פאלק האט אזא בשורה נישט פערנומען און פון אלע זייטען האבען די יודען געפרעגט: מאין יבא עזרי?

יעדעס אונטערדריקטע פאלק האט געהארט אויף דער ישועה, אויף דער אנערקענונג פון זיין זעלבסטשטענדיגקייט. נאר מיר יודען, די צוזייטע און צושפרייטע, וואס האבען, אין דער וועלט דאס בלוט פערגאסען פאר דער בעפרייאונג פון אלע פעלקער. — האבען נישט געהאט מיין היים. מ'האט זי ערשט געדארפט שאפען, מ'האט געדארפט בעווייזען דער וועלט אז לגבי אונז איז בעגאנגען געווארען די גרעסטע עולה און די בעלדיגונג אונזערע דארף זיין דאס אנערקענען אונזערע רעכט אויף ארץ-ישראל.

מ'האט געדארפט האבען אנ'אויסערגעוועהנליכען פאליטישען חוש און קודם כל א גרוים מענשליך הארץ, און מ'האט געדארפט זיין אדורכגעדרונגען מיט ליבע צו די קינדער פון די נביאים, כדי צו פערשטעהן די וויכטיגקייט פון דער שעה. דעם געבאט פון דער צייט און ביים גרויסען טיש פון בעפרייטע פעלקער אויך אהערצוזעצען דאס פאלק ישראל.

דער שטאטס-מאן פון אט דעם פערנעהם איז געווען דער דעמאלדיגער אויסערן-מיניסטער לארד באלפור, איינער פון די שעהנסטע און ערהאבענסטע פערזענליכקייטען פון אונזער צייט. דעם 2. נאוועמבער 1917 האט לארד באלפור אין נאמען פון גרויס-בריטאניען פראקלאמירט די רעכט פון יודישען פאלק אויף ארץ-ישראל. איינגעקערפערט אין דער וועלט-פאליטיק דעם געדאנק צו שאפען א יודישע „נאציאנאלע היים" אין לאנד פון די נביאים.

דאס ערשטע מאל אין דער יודישער גלות-געשיכטע האט מען אונז אריינגענומען אין צעמעל פון די פעלקער. און דאס איז געמאכט געווארען אהן תנאים, אהן פארבעדינגונגען, אזוי האט דיקטירט דאס מענשליכע געוויסען, די גערעכטיגקייט. לארד באלפור איז געווען דער לעבעדיגער אויסדרוק דערפון.

צעהן יאהר זענען פערביי זייט יענעם גרויסען היסטארישען טאג. צעהן יאהר פול מיט זיג-זאגען אין יודישען לעבען. עליות און ירידות און ווידער עליות.

דאס מקיים-זיין די באלפור-דעקלאראציע טרעפט אן אויף זעהר פיל מניעות. מיר האבען טענות, און מיט רעכט, צו דער ענגלישער מאכט, אז ערפילט נישט איז אלץ איהרע התחייבות'ן. אבער מיר אליין האבען אויך נישט אויסגענוצט די פולע רעכט, וואס די דעקלאראציע האט אונז געגעבען, ריכטיגער, נישט געמאכט פון איהר דאס וואס זי האט געקענט.

צעהן יאהר איז א קורצער עפיזאד אין לעבען פון א פאלק, בפרט אן אלטען און נסיונות'פול פאלק, ווי מיר זענען. עס איז נאך אפשר נישט די צייט אפצושאצען מיט דער פולער אביעקטיוויטעט די גרויסע בעדייטונג פון דער באלפור-דעקלאראציע. אבער אויך דאס, וואס מיר זעהען אין איינוויינען, איז גענוג, כדי צו פערשטעהן די גרויסקייט פון אט דעם אקט.

די דעקלאראציע האט נישט נאר אין א גרויסער מאס צוגעהאלפען דעם שנעלען וואוקס פון יודישען ישוב אין ארץ-ישראל, צו די צעהנדליגער נייע יודישע קאלאניעס, צו דעם פונאנדערוואקסען זיך פון פרעכטיגען תל-אביב. נאר זי האט אויך פערלענגערט דעם כאמט פון גאנצער וועלט פאר אונזער רעכט, פאר די רעכט פון די יודען, אלס א נאציאנאלע מינדערהייט.

ביז דער באלפור-דעקלאראציע האבען מיר אין אונזער איינענער געקענט זיך גרויסען, אז מיר זענען א פאלק; דעם 2 נאוועמבער 1917 האט לארד באלפור א סוף געמאכט צו די אלע ספקות אין דער היגער און דער אפיציעלער, אין דער פאליטישער וועלט!

אויך אין דעם זין איז די באלפור-דעקלאראציע נישט פון אונגעהויערער בעדייטונג!

ר. א.

צום צעהן-יאהריגען יובילעאום פון דער „באלפור-דעקלאראציע"

נחום סאקאלאו גיט איבער אינטערעסאנטע פרטים וועגען דער היסטארישער דעקלאראציע.

סאקאלאו'ס רייזע אין פאריז און רוים. — פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער לערענט ביי סאקאלאו'ן העברעאיש. — אויך די פראנצויזישע און איטאליענישע רעגירונגען האבען ארויסגעגעבען דעקלאראציעס וועגען דער הסכמה אויף א יודישער היים אין ארץ-ישראל. — ווי אזוי מען ליקווידירט ווערען דער קריזיס אין ארץ-ישראל. — מען דארף מאכען אן אינערליכע יודישע הלואה. — אין קאפיטאל איז אפהענגיג די צוקונפט פון דער יודישער קאלאניזאציע אין יודישען לאנד.

(קארעספאנדענץ פון רוים) — פון עדי קליינלעהרער.

זעלטען טרעפט מען אין דער שפיץ פון א פארטיי, פון א מלוכה, צי פון א פאליטישער בעוועגונג א פערזאן, וואס זאל פערמאגען אזא גרויסע ערודיציע, אזוי פיל אינטעלעקטועלע ווערטען און אזא זעלטענעם כאראקטער, ווי נחום סאקאלאו, איינער פון די ערשטע פאהנען-טרעגער פון דער ציוניסטישער בעוועגונג.

טיפע קענטענישען און א בעפליגעלטע פאנטאזיע, התלהבות פון א יונגען בחור און א פאליטישער חוש פון אן אמת'ען מלוכה-מאן דאס אלץ גיסט זיך צונויף אין זיין פערזאן און בילדען איין אונצעררייסבארע גאנצקייט. ס'איז באמת מקנא צו זיין די ציוניסטישע בעוועגונג, וואס די קען שטאלצירען מיט א פערזענליכקייט פון אזא פערנעהם, ווי ס'איז נחום סאקאלאו, אין א גרויסער מאס איז עס אקי א דאנק סאקאלאו'ן וואס דער ציוניסטישער געדאנק שנעלט זיך דורך א וועג צו אלע מלוכות און צו דער ברייטער עפענטליכקייט.

איצט, נאך 10 יאהר באלפור-דעקלאראציע, וואס אין משך פון דער דאזיגער צייט זענען פארגעקומען אזוי פיל ענדערונגען אין יודישען לעבען, אין ארץ ישראל און די גלות-לענדער, קען מען שוין פערעכענען צו דער נאהנטער פערגאנגענהייט די דאזיגע עפאכע, וועלכע איז אפשר די אינטערעסאנטסטע אין דער יודישער געשיכטע, ווען ס'איז פאר דער גאנצער וועלט פראקלאמירט געווארען די היסטארישע רעכט פון יודישען פאלק אויף ארץ ישראל.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואס דער פרעזידענט פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו געפינט זיך איצט אין רוים, האב איך זיך בעמיהט צו האבען מיט איהם א געשפרעך, כדי צו דערהערען זיך פרטים וועגען דער פאר-געשיכטע פון דעם היסטארישען דאקומענט דעם 2 נאוועמבער 1917.

— בעת מיינע געשפרעכען מיט די פיהרער פון דער ענגלישער פאליטיק — האט אנגעהויבען פרעז. סאקאלאו — האט מען אונז פערזיכערט, אז מיר זאלען זיך בעמיהען צו געווינען די הסכמה פון די פראנצויזישע און איטאליענישע מלוכות אויף צו שאפען א יודישע היים אין ארץ ישראל.

— כ'בין דאן אוועק קיין פאריז, וואו כ'האב אנגעטראפען אויף א זעהר שווערען באדען און די שטימונגען זענען דארט געווען וועניג גינסטיג פאר אונזערע שטרעבונגען. ס'איז געווען נויטיג אלעמאן איבערצוצייגען אין דער גערעכטיגקייט פון אונזער זאך, מ'האט געדארפט איינקנעלען וועגען דער גרויסער און ענדגילטיגער ציל פון דער מלחמה, וועלכע מ'האט געפיהרט אין נאמען פון דעמאקראטיע און די אונטערדריקטע פעלקער דארף דאך קודם-כל זיין צו בעפרייען די דאזיגע אונטערדריקטע און געדרודפ'טע פעלקער. ס'איז נויטיג געווען איבערצוצייגען, אז אלע גרויסע אייראפעאישע מלוכות זענען אליין פראאינטערעסירט צו שאפען א יודישע היים אין ארץ-ישראל.

— כ'געדענק, — זאגט ווייטער סאקאלאו, — אז זעהר אפט בעת מיינע געשפרעכען מיט די פראנצויזישע מלוכה-מענער האב איך אנגעוויזען אויף די גלענצענדע אויסזיכטען אויפצולעבען אונזער קולטור און די העברעאישע שפראך, די שפראך פון די נביאים. דאס האט געהאט א געוואלדיגע השפעה אויף די פראנצויזען.

די מעגליכקייט אויפצולעבען די העברעאישע שפראך, וועלכע די פראנצויזען האבען געהאלטען פאר אן אפגעשטארבענע, האט געמאכט צו זייער א סענזאציע.

„דער דעמאלטדיגער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער אלעקסאנדער ריבא האט זיך געוואלדיג פעראינטערעסירט מיט דער העברעאישער שפראך, אזוי ווייט, אז א געוויסע צייט האט ער זאגאר גענומען ביי מיר העברעאישע לעקציעס...

— אין יאנואר 1917 האב איך בעקומען א בריף פון'ם גענעראל-סעקרעטאר פון פראנצויזישען מיניסטעריום קאמבאן מיט פאלגענדען אינהאלט:

„די פראנצויזישע רעגירונג דריקט אויס איהר סימפאטיע פאר אייער זאך, וועמענס נצחון ס'איז פערבונדען מיט'ן נצחון פון די קאאליציע-מלוכות."

— נאכהער, ווי כ'האב בעקומען דעם דאזיגען בריף בין איך געפאהרען קיין רוים, כדי אויך דא צו שאפען די זעלבע שטימונג פאר אונזער זאך. איטאליענישער פרעמיער-מיניסטער איז דאן געווען דער אלטמישקער באזעלי און אויסערן-מיניסטער — בארון סאנינא.

דער עלטמישקער באזעלי האט מיך מיט פריינדליך פערזיכערט, אז איטאליען האט גארנישט קעגען די יודישע אספיראציעס און נאך מיין צוריקקומען קיין לאנדאן, האט מיר דער איטאליענישער אמבאסאדאר אין לאנדאן איבערגעגעבען א בריף פון דער איטאליענישער רעגירונג, אין וועלכען ס'איז געווען א שרייפטליכע דעקלאראציע פון דער איטאליענישער מלוכה פאר אונזער זאך.

— זעהענדיג אויס א פאר וואכען אין פראנקרייך און איטאליען — גייט איבער סאקאלאו פון זכרונות צו דעם איצטיגען מאמענט — האב איך געפונען פאר נויטיג צו קומען קיין רוים אויף א וויזיט ביי דער איטאליענישער רעגירונג.

— כ'האב נישט געהאט קיין צוועק צו פערהאנדלען קיין שום ספעציעלע פאליטישע ענינים — ערקלערט ווייטער סאקאלאו — אבער בעת'ן געשפרעך מיט מוסאליני'ן האב איך איהם איבערגעגעבען די רעזולטאטען פון אונזערע פיאנירישע ארבייט אין ארץ-ישראל, און די שוועריגקייטען, מיט וועלכע מיר מוזען קעמפען, כדי צו רעאליזירען אונזערע פלענער. כ'האב דערביי אונטערשטריכען די גרויסע עקאנאמישע מעגליכקייטען פון ארץ ישראל, וועלכע דארפען פעראינטערעסירען איטאליען.

— כ'קען פעסטשטעלען — בעטאנט סאקאלאו — אז דער איטאליענישער פרעמיער פערשטעהט די וויכטיגקייט פון דער ציוניסטישער בעוועגונג און איהר גרויסע פאליטישע בעדייטונג פאר דעם נאהענטען מזרח.

— וואס שייך מיין וויזיט ביים קארדינאל, שטרייך איך קאטעגאריש אונטער, אז זי האט געטראגען א ריין געזעלשאפטליכען כאראקטער. דערביי האט סאקאלאו דערציילט א זעהר אינטערעסאנטען פאקט, וואס איז נאך ביז היינט נישט בעוואוסט.

דאס איז געווען אין יאהר 1917. פאר דער גרויסער ענגלישער אפענסיווע אין ארץ-ישראל.

דזשעמאל פאשא האט דאן ארויסגעגעבען א שטרענגען בעפעהל, אז אלע יודען, וואס געפינען זיך אין יפו און אין תל אביב זאלען תיכף פערלאזען די צוויי שטעט. די עקזיסטענץ פון טויזענדער יודען איז דאן געווען אין סכנה. תל-אביב האט געדראהט א פולשטענדיגער חורבן. די יודישע בעפעלקערונג פון די צוויי שטעט האט דאן צו מיר געשיקט א טעלעגראמע קיין רוים, אז כ'זאל וועגען דעם גירוש אינטערווענירען ביים וואטיקאן. פאקטיש האט מען תיכף נאך מיין אינטערווענץ אוועקגעשיקט א טעלעגראמע קיין קאנסטאנטינאפאל צום דארטיגען אפאסטאלישען נונציוס, א דאנק וואס די גזירה איז פערמילדערט געווארען.

סאקאלאו איז דא איבערגעגאנגען צום איצטיגען מצב און ציוניזם.

— צוויי מעגליכקייטען — זאגט סאקאלאו — זענען פאראן צו בעקעמפען דעם איצטיגען קריזיס אין ארץ-ישראל: קודם דארף געשאפען ווערען אן'אינערליכע הלואה. כ'גלויב, אז יעדער יוד וועט צוהעלפען צום ערפאלג פון דער הלואה. און דער מעגליכקייט פון אויסערע הלואות גלויב איך נישט. נאר פון געלד אליין איז אפהענגיג די צוקונפט פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ארץ-ישראל.

— אויפ'ן לעצטען קאנגרעס איז געווען א מעגליכקייט צו פראקלאמירען אזא הלואה, אבער ווי ס'איז שוין דער מנהג אויף אונזערע לעצטע קאנגרעסען איז אנשטאט צו פראקלאמירען וועגען צו בעקומען גרעסערע קאפיטאלען, דרעהען זיך אלע דעבאטען און דיסקוסיעס ארום דעם, ווי אזוי מ'זאל צוטיילען די סומען, וואס זענען בעשטימט אין בודזשעט.

ארץ-ישראל פאדערט נישט בלויז פראפעסיאנעלע, נאר קודם כל קאפיטאלען, וועלכע קענען שאפען עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פאר טויזענדער.

— ווען אין ארץ-ישראל זאלען זיך בעזעצען אונגעפעהר צוויי טויזענד יודישע משפחות, וואלט דאס תיכף געלעזט די ארבייטסלאזיגקייט און ס'וואלט נאך געשאפען געווארען א באדען פאר טויזענדער נייע „עולים".

א דאנק אונזערע פאליטישע בעמיהונגען און דער דערנעהענטערונג זענען געשאפען געווארען די נויטיגע פאליטישע בעדינגונגען פאר א יודישער קאלאניזאציע אין ארץ-ישראל, נישט נאר פאר חלוצים, אבער אויך הויפטזעכליך פאר יודישע קאפיטאליסטען. אין די קאפיטאליסטען איז טאקע איצט אפהענגיג, צי די אויפבוי-ארבייט אין ארץ ישראל וועט געהן פאראויס, צי די באלפור-דעקלאראציע וועט ווערען דאס וואס זי דארף זיין.

די לעצטע ווערטער פון פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע זענען ארויסגעזאגט געווארען מיט'ן פולען ערנסט און איבערצייגונג, ווי מ'פאסט פאר אזא שענסטע פערזענליכקייט, וועלכע דאס יודענטום האט ארויסגעגעבען.

רוים, אקטאבער.

סאקאלאו'ס אודיענץ ביים פויבסט.

וואס פאר א פראגען זענען בעריהרט געווארען?

רוים (י.ט.א.) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז דער פרעזידענט פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו נחום סאקאלאו אויפגענומען געווארען דורכ'ן פויבסט.

בעת דער אודיענץ אין וואטיקאן האט סאקאלאו פארגעשטעלט אויספיהרליך דעם פויבסט דעם איצטיגען צושטאנד פון דער ציוניסטישער טעטיגקייט אין ארץ-ישראל און די שוועריגקייטען מיט וועלכע זי האט צו קעמפען.

דער פויבסט, וועלכער איז גוט אינפארמירט וועגען ציוניסטישע אנגעלעגענהייטען האט זיך בעזונדערס אינטערעסירט מיט די אלגעמיינע קולטורעלע יודישע לייסטונגען אין ארץ-ישראל און מיט דער אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפראך.

צום סוף פון דער אודיענץ האט דער פויבסט בעמערקט, דאס דער וואטיקאן וועט ווייטער אזוי ווי אין דער פערגאנגענהייט זעהן זיך ענטקעגענשטעלען די רדיפות אויף די יודען. די אודיענץ פון נחום סאקאלאו ביים פויבסט האט געדויערט מעהר ווי א האלבע שעה און א טייל פון געשפרעך איז געפיהרט געווארען אין העברעאיש.

דער געוו. פרעמיער-מיניסטער פון דרום-אפריקע

וועגען דער היסטארישער בעדייטונג פון דער באלפור-דעקלאראציע

לאנדאן, (יטא) אין אנערקענונגס-שריפט, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דער ציוניסטישער פעדעראציע אין דרום-אפריקא לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער באלפור-דעקלאראציע האט צווישען אנדערע פערעפענטליכט א גרעסערען ארטיקעל דער געוו. פרעמיער-מיניסטער גענעראל סמוטס, וועלכער בעצייכענט די באלפור-דעקלאראציע אלס איינע פון די וויכטיגסטע היסטארישע געשעהענישען אין דער וועלט, אז איהר בעדייטונג וועט שטייגען מיט דער צייט אלץ גרעסער. די באלפור-דעקלאראציע איז אן אקט פון היסטארישער גערעכטיגקייט פאר די ליידען פון יודישען פאלק אין משך פון לאנגע יאהרהונדערטער.

ציוניסטען פון כינא צוגעשיקט צום לארד באלפור א דאנק-טעלעגראמע.

לאנדאן, 2 נאוו. (יט"א) די ציוניסטישע פעדעראציע אין שאנכיי (כינא) האט צוגעשיקט צום לארד באלפור צום 10-יעהריגען יאהרצייט פון דער היסטארישער דעקלאראציע, וועלכע האט אנגעזאגט די שאפונג פון א יודישער נאציאנאלער היים פאר'ן יודישען פאלק פאלגענדע טעלעגראמע: אלס איניציאטאר און אויטאר פון דער היסטארישער דעקלאראציע דריקען מיר אייך אויס אונזערע געפיהלען פון אכטונג און דאנקבארקייט".

נאך שלום שווארצבארד'ס בעפרייאונג.

דער רושם אין אמעריקא. — אמעריקאנער פרעסע בעצייכענט שווארצבארד'ן אלס יודישען קריגס-העלד. — בעגריסונגס-דעפעשע פון מאסקווער קהלה. — וואס שרייבט די איטאליענישע פרעסע?

ירושלים. (יטא) די פארשטעהער פון דער היגער קהלה האבען בעזוכט דעם פראנצויזישען קאנסול אין ירושלים און איהם אויסגעדריקט זייער טיפע אנערקענונג פאר דער העכסט-גערעכטער האנדלונג פון דער פראנצויזישער יוסטיץ, וואס האט פרייגעשפראכען שווארצבארד'ן.

* * *

ניו-יארק. (יטא) דער בעפרייאונגס-אורטייל אין שווארצבארד-פראצעס איז מיט גרויס פרייד אויפגענומען געווארען דורך דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט. די יודישע פרעסע דריקט אויס איהר טיפע צופרידענהייט מיט'ן אורטייל פון דער פראנצויזישער יוסטיץ. אויך די גרויסע אמעריקאנער פרעסע ווידמעט אויספיהרליכע ארטיקלען דעם אויסגאנג פון פאריזער פראצעס און בעצייכענט שווארצבארד'ן אלס יודישען קריגס-העלד.

* * *

מאסקווא (יטא) די מאסקווער יודישע קהלה האט ארויסגעשיקט א דעפעשע צום רב-הכולל אין פראנקרייך, אין וועלכער עס ווערט געזאגט:

די מאסקווער יודישע קהלה דריקט אויס איהר צופרידענהייט מיט'ן אורטייל, וואס דאס פראנצויזישע געריכט האט ארויסגעגעבען אין שווארצבארד-פראצעס. די פראנצויזישע יוסטיץ האט זיך מיט גאלדענע אותיות פערשריבען אין דער וועלט-געשיכטע. מיט דעם אורטייל האט זי אין נאמען פון דער צוויליזירטער מענשהייט געשטעמפעלט די פאגראמטשטשיקעס, וואס האבען זיך דראפירט אלס אוקראינישע נאציאנאלע העלדען.

* * *

רוים. (יטא) דער אפיציעלער ארגאן פון וואטיקאן, „אססערוואטארע ראמאנא" פערעפענטליכט אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאריזער אורטייל אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט מיט זעהר שארפע ווערטער בעצייכענט די בעפרייאונג פון שווארצבארד'ן.

די רוימער קאטוילישע צייטונג „קארריער ד'איטאליא" ברענגענדיג דעם ארטיקעל פון וואטיקאנער ארגאן רופט אן דעם אורטייל פון די פאריזער געשווארענע „סקאנדאליעזע בעפרייאונג פון פעטליורא'ס מערדער" און בעטאנט, האט א מערדער בלייבט א מערדער, נישט קוקענדיג אויף די מאטיווען, וועלכע האבען איהם בעוואויגען צום דאזיגען מארד.

די צייטונג „מעסאזשערא" בעמערקט אויך דאס דער אורטייל וועט וואהרשיינליך ארויסרופען סקאנדאלען, ווייל ער שטעלט צו לעגאליזירען אין פראנקרייך דעם פאליטישען מארד.

[יו]בילעאום פון פראפ. מאריס קאהען אין ניו-יארק.

[נ]יו-יארק. (יטא) דא איז פארגעקומען אין „האטעל אסטאר" א פיי[ערליכ]ער באנקעט לכבוד דער 25-יאה[ריגער] וויסענשאפטליכער טעטיגקייט [פון דעם] בעקאנטען פילאזאף און פראפעסאר [פון] ניו-יארקער אוניווערזיטעט, מאריס [קאהע]ן.

[אוי]ף דעם באנקעט האבען זיך בעטייליגט [א]פיל בעקאנטע געלעהרטע, ... און יודישע ... די גרויסע וויסענשאפטליכע ... פון יובילאר זענען ארויס ... דער רוכטער ... פון העכסטען ... בנימין קארדאזא, פראפ. פראנק ... און פיל אנדערע

פראפ. קאהען שטאמט פון רוסלאנד. ער איז געבוירען געווארען אין יאהר 1880 אין מינסק און האט געלערנט אין א ישיבה. נאכדעם איז ער ארויסגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו ער האט געענדיגט דעם פילאזאפישען פאקולטעט אין הארווארד. קאהען האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע פעהיגקייטען און האט מיטגעארבייט אלס אסיסטענט מיט די בערימטע געלעהרטע דזשעמס, ראיס און מינסטערבערג.

פראפ. קאהען האט פערעפענטליכט א ריי ווערטפולע פילאזאפישע ווערק און רעצענזירט פיל פילאזאפישע אויסגאבען.

טרינק נישט קיין רויה וואסער
טיפוס איז אין שטאט!

קאנפערענץ פון די רעכטע פועלי-ציון

בעשלאסען צו שאפען א פאנד פון 25,000 דאלאר כדי צו פער־שטארקען די „פועלי־ציון"־פאר־טייען אין מזרח־אייראפא.

ניו-יארק. (יטא) נאך דער פיר־טעגיגער פארהאנדלונג פון דער 16-טער יערליכער קאנפערענץ פון „פועלי־ציון" (רעכטע) אין אמעריקא, איז אויפגעהערט געווארען א באריכט פון דער פועלי־ציוניסטישער טעטיקייט אין אמעריקא, וואס איז אפגעגעבען געווארען דורך אייזיק המלין, דער גענעראל־סעקרעטאר פון דער פועלי־ציוניסטישער פארטיי פון אמעריקא און קאנאדא. המלין האט באריכטעט, אז די פארטיי צעהלט איצט 5000 מיט־גלידער. די פארטיי האט פיל מיטגע־האלפען אין דער פירטעל־מיליאן דא־לאר־קאמפיין פאר די יודישע אר־בייטער אין ארץ ישראל. די ארגאניזא־ציע האט געשאפען 50.000 דאלאר פאר דער פאלקסטימליכער ארבייטער־באנק, פאר דעם ארבייטער־פאנד, פאר דעם ארבייטער־סאנאטאריום און האט אויך פיל געהאלפען דער ארבייט פון קרן היסוד און קרן קימת אין ארץ־ישראל.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויס־געהערט געווארען א באריכט פון פראפ. חיים פינעמאן פון פילאדעלפיא און פון ליפא קראזא פון ניו־יארק, די צוויי אמע־ריקאנער פועלי־ציוניסטישע דעלעגאטען אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס אין באַ־זעל. ביידע האבען בעריכטעט וועגען באזעלער קאנגרעס און וועגען דער רא־לע, וואס די ארבייטער־דעלעגאטען האָ־בען אויף איהם געשפילט.

נאכדעם האט געגעבען דאס ווארט דער בעקאנטער פועלי־ציוניסטישער פיהרער בערל לאקער, וועלכער איז ספע־ציעל געקומען צו דער קאנפערענץ פון בערלין. בערל לאקער האט אין זיין רעדע שארף אטאקירט די האנדלונג פון דער אמעריקאנער דעלעגאציע אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס אין באזעל, וואס איז ארויסגעטרעטען געגען די אינטע־רעסען פון די יודישע ארבייטער אין ארץ ישראל. „אויב די ארבייט אין ארץ ישראל האט געקענט געווינען רעזול־טאטען — האט געזאגט ה' לאקער — איז דאס בלויז צו פערדאנקען דער אר־בייטערשאפט אין ארץ־ישראל. די, וואס זענען געגען די סאציאלע עקספערימענ־טען פון די ארבייטער אין ארץ־ישראל זענען אויך געגען דעם ציוניזם גאר."

די קאנפערענץ האט אויך אנגענומען א בעשלוס צו שאפען א פאנד פון 25 טויזענד דאלאר, כדי צו פערשטארקען די פועלי־ציוניסטישע פארטייען אין מזרח־אייראפא. א טייל פון דער האלב־נער סומע וועט אויך געגעבען א ספעציעלע קויט דעם „אחדות העבודה" צו פער־שטארקען איהר פאליטישע ארבייט.

הרב א. ציטראן ז"ל.

(צום אנדענקען פון איינעם פון די טערמווירדיגסטע רבנים אין ארץ-ישראל.)

(ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט")

פון ש. ערנסט.

מיט'ן טויט פון הרב ציטראן איז פער־שוואונדען פון דער ארץ־ישראל'דיגער לעבענס־סצענע איינע פון די אינטערעס־סאנטסטע און פארבענדעטסטע פערזענ־ליכקייטען פון ארטאדאקסישען יודענטום.

געבוירען מיט 46 יאהר צוריק אין קרייצבערג (קורלאנד), האט ער גאך יונגערהייט געקריגען א וועלטליכע ער־ציהונג, וועלכע האט געהאט א בעדיי־טענדען איינפלוס אויף זיין גאנצען לעבען. פערמאגענדיג א גרויסע ליבשאפט צו ארץ־ישראל, איז ער דארט אוועקגע־פאהרען און איז גלייך אויפגענומען גע־ווארען פאר א רב אין דער פרומער קאלאניע פתח־תקוה. דא איז ער באלד בעליבט געווארען ביי די פערשידענע שיכטען. עפעס א לויכטענדיגער שטראהל האט זיך בעצויגען פון זיין גאנצער פער־זענליכקייט, וועלכע האט נישט געטראגען דעם חותם פון עקשנות אין בלינדען פאנאטיזם, נאר איז געווען הארמאניש פערבונדען מיט א גראדליניגען נאציאנא־לען ווילען און מיט א קלארען פער־שטאנד.

הרב א. ציטראן איז שטענדיג געווען דער גרעסטער גייסט צווישען די ארץ־ישראל'דיגע רבנים. פאר איהם האט גיט געפאסט דער טיטעל „גדול", מיט וועל־כען מ'בעקרוינט געוועהנליך אנדערע גרויסע רבנים. ער איז ווירקליך נישט געווען פון דעם מאטעריאל, פון וועלכען עס ווערען געשאפען די גרויסע, די אויסדערוויילטע, און אפילו די, וועלכע האבען איהם אממאכטסען געאכטעט, האבען נישט געפונען קיין אנדער בע־צייכענונג פאר איהם, ווי „דער ליבער", „דער ליבער פתח־תקוה'ער רב".

אבער דער דאזיגער „געוועהנליכער" רב פון דער קליינער קאלאניע האט אין זיך געטראגען אזוי פיל ליבשאפט צו ארץ־ישראל און צום ציוניזם, וואס שטייגט זיכער אריבער די ליבשאפט פון די אנדערע פיהרער. ערנסט און אויפריכטיג געגלויבט אין דער פערווירק־ליכונג פון ציוניסטישען געדאנק, איז ער בלב ונפש געווען איבערגעגעבען דער מזרחי־פארטיי אין ארץ־ישראל, וואו ער האט פערנומען א חשוב'ן פלאץ. און אויך דא האט זיינע פערדינסטען; ער האט דורך דעם בעשפיל פון זיין אייגענער זעלבסט־אויפאפפערונג, דורך ריכטיגקייט און ערהליכקייט געווירקט, אויפמונטערנדיג און בעלעבענד אויף די רייהען פון ארטאדאקסישען יודענטום.

הרב ציטראן איז נישט געווען קיין מחדש, אבער זעלטען ווער עס האט גע־האט אזא פעהיגקייט מסביר צו זיין און צו פאפולאריזירען מאדערנע אידעען פון אנדערע גרויסע נאציאנאלע דענקער און זיי מאכען צוגענגליך פאר'ן פשוט'ן עולם, ווי דער פערשטארבענער רב, און דעריבער האבען געהאט זיינע דרשות אזא גרויסען ערפאלג; זיי זענען געווען דורכגעדרונגען מיט אזא נאציאנאלען און רעליגיעזען פאטאס, אז זיי האבען שטענדיג געהאט די גרעסטע ווירקונג אויף זיינע צוהערער.

דאס טרוימען און גלוסטען צו גאנצעס און הארמאנישעס, האט דעם פערשטאר־בענעם רב געמאכט פאר א מזרחי־פיהרער. זייענדיג א רעליגיעזע נאטור, א מענש, וואס זוכט די אידעע, דאס העכערע, דעם זין פון לעבען אליין, האט ער געפונען אין שטענדיגען ציוניזם פון מזרחי א פארטיק פארם, וואו ס'הערען אזוי הארמאניש צוזאמענפלעכטען די ראמאנ־טיק פון שיינעם עבר מיט'ן פאנטאסטישען בילד פון ליכטיגען עתיד.

ס'איז איהם אבער, נישט בעשערט געווען צו פערווירקליכען זיינע אידעא־לען, און בעת ער האט שוין געפונען אנ'אנהאלט פאר זיין שמאכטענדיגער נשמה, איז פלוצלינג בעקומען דער מלאך המות און איהם אוועקגעריסען.

בעזייטיגט פון זיין אמט צוליב זיין יודישקייט.

אנ'אונגעהערטער פאל פון „פרינצי־פיעלען אנטיסעמיטיזם" אין לובלין.

לובלין. — דעם 28-טען אקטא־בער האט דער נאטשעלניק פון דער לו־בלינער פאסט־דירעקציע ה' מאזינסקי בעזייטיגט איינעם פון די פעהיגסטע בע־אמטע, ה' איזידאר ווינקלער.

ה' איזידאר ווינקלער איז 4 יאהר געווען ריכטער־אפליקאנט אין לעמבערג און 7 יאהר אין דער אדוואקאטור.

ה' ווינקלער האט במשך פון די לעצ־טע יאהר איבערגעלעבט א שטילע טרא־געדיע, ווייל נאך פוילענ'ס בעפרייאונג האט ער זיך גע'שמד'ט און דאס האט איהם נישט געגעבען קיין רוה.

אין יאהר 1924 איז ה' ווינקלער אנ־גענומען געווארען אין דער היגער פאסט־דירעקציע אויף א העכערען אמט, א דאנק זיין הויכע בילדונג און גוטע קוואליפי־קאציע האט איהם דאס פאסט־מיניס־טעריום. נאך א אדמיניסטראטיוו־עקזא־מען בעשטימט אלס הויפט־רעפערענט פון אדמיניסטראטיווע יורידישע ענינים, פער־טרעטער פון דעם גענעראל־פראקוראטור פאר'ן גאנצען ראיאן. אויפ'ן דאזיגען אמט האט ה' ווינקלער געארבייט די גאנצע צייט צו דער אלגעמיינער צופרי־דענהייט פון פאסט־נאטשאלסטווא.

מיט א יאהר צוריק האט ה' ווינקלער געדארפט שיקען זיין ערשט קינד אין שול. כדי נישט צו דארפען מיטגעבען זיין קינד א קאטוילישע מעטריקע האט ער בעשלאסען א ענדע צו מאכען מיט זיין נישט אויפריכטיגען קאטוילישקייט און איבערגעהן צוריק צום יודענטום.

נאך פיל מניעות איז ה' ווינקלער צו־ריק איבערגעגאנגען צום יודענטום.

ה' ווינקלער איז דאן ווייטער געבלי־בען ארבייטען אויף זיין אמט אין דער פאסט־דירעקציע.

ענדע יאהר 1926 איז אלס לובלינער פאסט־נאטשעלניק בעשטימט געווארען דער ה' מאזינסקי און ווי נאר דער לעצטער האט זיך דערוואוסט, אז אין „זיין" פאסט ארבייט א יוד האט ער, אהן פארדאך, געמאלדען דעם ה' ווינק־

(ענדע—זייט 6).

דער גרעסטער „בעל-מופת"

און דער גרעסטער שווינדלער פון אלע צייטען.

די שטוינענדע געשיכטע מיט דעם יודישען „גראף" קאליאסטרא.

(פארטזעצונג.)

די גרעפין דע לאמאט.

דע־לא־מאט, אזוי ווי ראטאן, איז גע־ווען פון קעניגליכער אפשטאמונג. זי האט געשטאמט פון הענרי דעם צווייטענ'ס אנ'אומגעזעצליכען זוהן. איהר מיידעל־שער נאמען דע־וואלוא איז גענומען דער נאמען פון דער קעניגליכער פראנצויזי־שער דינאסטיע (דורות פון הערשער), וואס האט בעהערשט איבער פראנקרייך פאר דער לעצטער דינאסטיע פון די קאפעטען, צו וועלכער עס האבען גע־הערט לואי דער זעכצעהנטער.

מיט איהר יחוס האט זי זיך געהאלטען גרויס און איהר הארץ איז פול געווען מיט אומבעגרענעצטע אמביציעס, מיט קנאה צו די רייכע און אנגעזעהענע לייט. איהר ציעל אין לעבען איז געווען צו זיין אויבען־אן, העכער פון אלעמען אין קעניגליכען הויף, בעזיצען רייכקייט און מאכט. מיר האבען שוין געזעהן, אז ס'איז געווען נישט קיין נאווינע אין יע־נער צייט אין פראנקרייך, אז אפילו א פרוי פון דער גאס זאל ווערען אנ'אום־געקרוינטע קעניגין פון לאנד און זיך באדען אין עשירות און פראכט. זי דארף נאר זיין שעהן, אזוי שעהן, אז דער יצר־הרע פון געקרוינטען מאנארך זאל זיך נישט קענען בייטשטעהן, און דער־ביי נאך פיפיג, ווי א שלאנג, זי זאל פערשטעהן צו האלטען דעם קעניג אין איהרע נעצען. און די יונגע דע־לא־מאט איז טאקע געווען וואונדערבאר שעהן און אויסער דעם האט דאך אין איהרע אדערן געפלאסען אמת'ע קעניגליכע בלוט. זי איז אבער געבוירען געווארען און פערבראכט איהר קינדהייט אין דחקות און גוית. איהר פאטער, דער גראף דע־וואלוא, וועלכער האט געלעבט אין א דארף איז געווען א קבצן און א שכור, די מאמע — א פראסטע געזונטע און א פשוטע פויערטע, וועלכע האט שפעטער פון איהר שעהנקייט בעצויגען חיונה און זיך פערקויפט פאר געלד.

דער טאטע האט פער'שכור'ט און פערשפילט זיין גאנצען פערמעגען; די משפחה האט געלעבט פון אויפגעבעטעל־טע נדבות, וואס דער דארפישער גלח פלעגט פאר איהר צונויפקלייבען, און די קליינע זשאנעט, דעם גראף'ס עלטסטע טאכטער'ל, האט געפיטערט די פויערי־שע בהמות. שפעטער, בעת זיי זענען אלע אריבערגעפאהרען אין פאריז, האט די מאמע ארויסגעטריבען דעם טאטען, דעם גראף דע־וואלוא, אויפ'ן גאס, און ער איז געשטארבען שכור'ערהייט ער־גען־וואו. אליין האט זי געלעבט מיט א שמוציגען און בייזען סאלדאט און די קליינע אכט יעהריגע זשאנעט, א הונ־געריגע און א פערפרוירענע, פלעגט בעט־לען אין די פאריזער גאסען; מיט א ציטערדיגער שטימעל פלעגט זי בעטען ביי די פערבייגעהער:

— האט רחמנות אויף קעניגליכע בלוט!

ווייניג ווער ס'האט זיך אומגעקוקט צו איהר: קיינער האט נישט גענומען ערנסט איהרע רייד, און אין דער היים, אין דער פינסטערער לאך, פלעגט מען איהר שלא־גען מכות־רצח, אויב זי פלעגט צו ווע־ניג צוזאמענקלייבען דורכ'ן טאג. גאר אויך אין די שווערסטע מינוטען פלעגט זי נישט פערלירען דעם בעוואוסטזיין פון איהר יחוס, און איהרע אויגעלעך פלעגען זיך אנצינדען מיט א פערביסע־נער קנאה, בעת עס פלעגען פערביי איהר דורכפאהרען די אויסגעפוצטע קא־רעטען פון די הויף־דאמען, וואס האבען געגלאנצט פון יענע גליקען, פון וועלכע די קליינע האט אזוי געטרוימט, און אויף וועלכע זי האט, לויט איהר טיפסטער איבערצייגונג, געהאט מעהר רעכט פון זיי אלעמען.

איינמאל האט דער קליינער זשאנעט שטארק אפגעגליקט. אין א קאלטען ווינ־טערדיגען טאג איז פערביי איהר דורכ־געפאהרען אין איהר אויסגעפוצטער קא־רעטע די מארקיזע דע־בולאנוויער, איינע פון די רייכסטע און אנגעזעהנסטע פרוי־ען פון פראנצויזישען אדעל. זי האט דערהערט, ווי די קליינע פערפרוירענע מעדעלע האט זיך צו איהר גערופען:

— האט רחמנות אויף דער טאכטער פון דער עלטסטער קעניגליכער פאמיליע!

דאס הארץ פון דער אלטער מארקיזע האט א ציטער געטהאן. זי האט גענומען די קליינע צו זיך, מיט איהר פער־פארשונג און זיך איבערצייגט, אז זשא־נעט זאגט נישט קיין ליגען און אז זי שטאמט טאקע פון קעניגליכען הויז דע־וואלוא. דאן האט די גוטהערציגע מאר־קיזע גענומען דאס פירשטליכע קינד אונטער איהר השגחה. זי האט איהר אויפגעהאדעוועט, געגעבען ... און אין עניגע יאהר ארום האט איהר ארייגעגעבען אויף ערציהונג אין א קלויסטער, וואו ס'האבען זיך ערצויגען גאר די טעכטער פון די אריסטא־קראטישע פאמיליען.

זשאנעט־דע־וואלוא, וואס איז שוין אויסגעוואקסען א בילד־שעהנע פרעלין, האט אבער קיין חשק נישט געהאט צו בלייבען אין דעם שטרענגען ... טערען קלויסטער. זי איז שוין געקומען אין בעריהרונג מיט דער הויכער געזעל־שאפט, צו וועלכער זי האט א... טראגען, און עס איז נאך פיל מעהר געוואקסען אין איהר דער חשק צו פער־נעהמען א ווירדיגען ארט אין דער גע־זעלשאפט. איינמאל ביינאכט איז זי ארויסגעקראכען איבער'ן פארקאן פון קלויסטער און איז אנטלאפען. אין די קרייזען פון די אדעל־לייט האט מען פון איהר שוין געהערט, און זי האט ליכט בעקומען א צוטריט אין איינעם פון די בעסטע הייזער אין פאריז, וואו זי האט פערבראכט א פך חדשים. דאר־טען האט זי זיך בעקאנט מיט איהר צוקונפטיגען מאן, אנ'ארימער, אבער שעהנער אפיציר, לא־מאט. מען האט גוט פערבראכט די צייט, דער אפיציר, א מוזיקאנט און אנ'ארטיסט האט איהר געלערענט דעקלאמירען, און די קונסט זיי פערפיהרט אזוי ווייט, אז מ'האט געמוזט האסטיג שטעלען א חופה, און אין א חודש נאך דער חתונה האט די יונגע לא־מאט א צווילינג; צו איהר גליק אין דער צווילונג באלד נאך דעם גע־שטארבען, און זי האט בעקומען פרייע הענד. זשאנעט האט בעשלאסען, אז איצט, נאך דער חתונה איז געקומען איהר צייט זיך צו דערשלאגען א פלאץ אין הויף. זי פלעגט זיך בעריהמען פאר דער גאנצער וועלט, אז איהר מאן איז נישט סתם עפעס א לא־מאט, נאר גראף לא־מאט, און זי האט עס געמאכט אזוי געשיקט, אז אלע האבען איהר געגלויבט און זי איז אויך אין דער היסטאריע ארבין אונטער'ן נאמען גרעפין דע־לא־מאט הגם זי האט לויט איהר מאנ'ס יחוס אויף דעם טיטול קיין שום רעכט נישט געהאט. דאס יונגע פאר'ל האט גענומען ארבייטען אויף אלע כלים. געקראכען אין חובות, זיך פערשאפט די טייערסטע זאכען, מעבלירט אויסגעצייכנטע וואה־נונגען אין פאריז און אין ווערסאיל, וואו ס'האט געוואוינט די קעניגליכע משפחה. די גרעפין לא־מאט האט געמאכט אנ'אנשטעל, אז זי איז פון די ערשטע מענשען אין קעניגליכען פאלאץ און אויף גאנצע וואכען פלעגט זי פערשווינדען אין ווערסאיל, כלומר'שט פערברענגען מיט דער קעניגין. זי האט אלעמען אזוי איינגערעדט אין דעם, אז מען האט אנ־געהויבען זיך צו שיטען צו איהר פון אלע זייטען מיט בקשות, זי זאל העל־פען מיט אנ'עצה אדער מיט א גוט ווארט ביים הויף אדער אין מיניסטעריום.

(דאס ווייטערע קומט)

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבער־לעבענישען און ליידענשאפטען.

(145-טע פארטזעצונג.)

איך גיב אייך יעצט איבער דעם שליסעל פון די טיר. דעם שליסעל מוזט איהר טראגען ביי זיך; איהר טארט איהם קיינעם נישט פערטרויען, אפילו אייער פרוי און אייערע קינדער טארט איהר נישט פערטרויען דעם שליסעל. איהר זענט פעראנטווארטליך מיט אייער קאפ, ווען א פערברעכער וועט ענטלויפען דורך דעם געהיימען גאנג. אין א קורצע צייט ארום וועט איהר ברויכען דעם שליסעל. ... ערווארטען איינעם, וועלכען מען וועט באלד דארפען אויפהענגען. איהר וועט איהם דארפען זעהען. איהר ווייסט דאך געוויס צו וואס איהר מוזט צו ערשט זעהן יעדען פערברעכער, וועלכען מען פעראורטיילט צום טויט.

יעצט ווייסט איהר אלץ. פרובירט די טיר, מאכט אייך בעקאנט מיט'ן געהיימען גאנג און זייט גרייט, ווען מען וועט אייך דארפען.

מיכאאיל האט צוגענומען דעם שליסעל און האט געזאגט, אז ער וועט אלץ פאלגען, וואס מען וועט איהם הייסען.

אנא איז גראד דעמאלס געזעסען אין איהר צימער'ל. אזוי ווי איהר צימער איז אבגעטיילט פונ'ם הויפט־זאל נאר מיט א דין ווענטעל, האט זי געהערט אלץ וואס דער אינספעקטאר האט גערעדט מיט איהר פאטער.

זייט איהר פאטער האט זי געבראכט נאך בודאפעשט, האט אנא זיך בעשעפטיגט מיט איין געדאנק, ווי אזוי צו ראטעווען דעם באראן פאן באטיאני. האט זיך דערמאנט וואס סטאסא האט איהר געזאגט, אז זי זאל געהן צום גראף מעראס, וועט דער גראף איהם געקענט העלפען.

זי האט זיך אנגעטון איהרע בעסטע קליידער און זיך בעטראכט אין שפיגעל.

— איך געה שוין אנגעטון, האט זי געזאגט צו זיך אליין, וואס וועט אבער זיין דערפון? איך בין דאך נאר די טאכטער פון א...

אין די מינוט איז מיכאאיל אריינגעקומען צו איהר אין צימער'ל.

— וואס זאגסטו, אנא? האט ער געפרעגט, ביסטו נאך אלץ אזוי טרויעריג. געהסטו נישט שוין געקליידעט? — פעהלט דיר עפעס? פארוואס ביסטו שטענדיג נידערגעשלאגען און אזוי פערזארגט?

— דו ווייסט דאך פאטער פארוואס איך בין אזוי טרויעריג.

די קענסט זיך נאך אלץ נישט אבזאגען פון דער נארישער האפנונג צו ראטעווען דעם באראן פאן באטיאני? וואס טוסטו, קינד? דו שאדסט דיר און איהם וועסטו גארנישט העלפען. אלץ איז פערלוירען פאר איהם.

— איך וויל געהן צום גראף מעראס און איהם בעטען ער זאל עפעס טון פאר איהם.

— גראף מעראס קען דא אויך נישט העלפען.

— פאטער, לאז מיך צו געהן צו גראף מעראס! אפשר וועט ער דאך עפעס טון פון מיינעטוועגען.

— איך האב דיך מורא צו לאזען געהן גאנץ אליין, האט דער הענקער בא־מערקט. בודאפעשט איז א גרויסע שטאט. א מעדעל דארף נישט געהן אליין.

— קום מיט מיר, פאטער, אבער שיק וועמען מיט מיר, האט אנא געבעטען. עס איז דאך בייא טאג, וואס קען איך מורא האבען? — איך קען נעמען א דראזשקע און צופאהרען צום גראף.

מיכאאיל האט נאכגעטראכט עטליכע מינוט. ענדליך האט ער זיך בעשלאסען.

— ווען דו פערלאנגסט עס קינד, — געה! איך וויל דיך נישט צוריק האלטען.

אנא האט זיך אנגעטון און אויפגעפוצט. אלס פרוי האט זי בעגריפען, ... ווען מיר ווילען עפעס ווירקען, ווען מיר ווילען עפעס אויסבעטען ביי אנאנדערע מוזען מיר זיין שעהן אנגעטון. זי איז באלד פערטיג געווארען און איז ארויסגעגאנגען פון איהר פאטער'ס הויז. זי האט נישט געוואלט נעמען קיין דראזשקע באלד, נעבען איהר פאטער'ס הויז: דאן וועט מען דאך וויסען, אז זי קומט פון הענקער. זי האט גאנץ ריכטיג בערעכענט, אז ווען זי וועט אריבערגעהן די בריק און וועט דאן נעמען א דראזשקע, וועט דער קוטשער נישט וויסען ווער זי איז.

זי איז דעריבער בעגאנגען איבער די ברוק צו פיס און האט גערעכנט צו נעמען א דראזשקע פון יענער זייט ברוק. אין דער מיט ברוק איבער דעם ... איז זי געבליבען שטעהן און זי האט עטליכע אויגענבליק בעטראכט די שטילע וואסערן פון שעהנעם דונוי. פלוצלינג האט זי געפיהלט ווי א האנד האט זיך ארויפגעלעגט אויף איהר פלייצע.

— וואס מאכסטו, קינד? ווי געפעלט דיר בודאפעשט? האט געפרעגט א בעקאנטע שטימע.

אנא האט זיך אומגעקוקט און דערזעהן איהר אלטע בעקאנטע סטאסא. ... מאל איז אבער סטאסא נישט געגאנגען אבגעריסען און אבגעשליסען, ווי אנא האט זי געזעהן ביז אהער. סטאסא איז יעצט געגאנגען גאנץ שעהן אנגעטון און האט אויסגעזעהן ווי אנ'אנשטענדיגע בירגער־פרוי פון בודאפעשט.

— וואוהין געהסטו, קינד, אזוי גאנץ אליין? האט סטאסא געפרעגט.

— איך געה צום גראף מעראס, האט אנא געענטפערט אונשולדיג.

זי האט נאך נישט געוואוסט מיט וואס פאר א שלאנג זי רעדט.

— וואס ווילסטו פון דיים גראף מעראס? האט סטאסא געפרעגט.

— איהר אליין האט דאך מיך געראטען, איך זאל געהן צום גראף און זאל איהם בעטען, ער זאל עפעס טון פאר'ן באראן פאן באטיאני.

— אך, יא! דו ביסט פאלקאם גערעכט, מיין קינד! האט סטאסא אויסגערופען, דו מוזט זיך איילען, ווייל ווי איך האב געהערט, וועט מען אין עטליכע טעג ארום אויפהענגען דעם באראן. ווען דו וועסט זיך נישט איילען, וועט עס שוין זיין צו שפעט.

אנא האט א ציטער געטון.

— וואס רעדט איהר, סטאסא? האט זי אויסגערופען.

— קינד, איך ווייס, וואס איך רעדע.

— דאן מוז איך מיך איילען!

— בעשטימט, קינד! דאס איז דאך דאס איינציגע מיטעל איהם צו ראטעווען. מיט די ווערטער האט אנא געוואלט אריבערגעהן די בריק און צורופען א דראזשקע. סטאסא אבער האט זי צוריקגעהאלטען.

— ווארט א מינוט, קינד! האט זי איהר געזאגט, מיר איז עפעס איינגעפאלען: איך וויל דיר עפעס געבען, דו זאלסט איבערגעבען דעם גראף. עס וועט דיר גרינגער זיין צו איהם צוצוטרעטען.

— וואס ווילט איהר מיר מיטגעבען? האט אנא געפרעגט פערוואונדערט. קענט איהר דעם גראף מעראס?

— פרעג נישט מיין קינד, האט סטאסא געזאגט פריינדליך. גלויב מיר דער גראף וועט זיין העכסט צופרידען, ווען דו וועסט איהם דאס איבערגעבען. ער וועט דיך אויסהערען. איך בין זיכער, אז ער וועט דאן טון אלץ, וואס ער וועט נאר קענען פאר דיינעטוועגען.

אנא האט געטראכט איינינע מינוט און האט ענדליך געזאגט:

— גוט, סטאסא! גיט עס מיר.

— איך האב עס נישט ביי מיר. קום מיט מיר אין מיין וואוינונג, וועל איך עס דיר איבערגעבען. דו וועסט דאך נישט געהן צו פיס אזא ווייטע שטרעק...

— גוט, איך וועל נעמען א דראזשקע, האט אנא געענטפערט אונשולדיג.

(פארטזעצונג קומט.)

לאדזשער כראניק.

קאנטראל-פערזאמלונגען פון רעזערוויסטען.

ווער דארף זיך היינט שטעלען?

(ג) דאס מיליטעריש - פאליציאנישע ביורא ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז עס קומען פאר די קאנטראל-פער-זאמלונגען פאר רעזערוויסטען און לאנד-שטורם מיט געמעהר (קאט. A, C און C 1) פון די יאהרגענג 1898, 1901 ווי אויך יענע שערזשאנטען פון 1887, 1899, 1901, 1898 און 1890, וואס האבען זיך נעדראפט שטעלען צו די קאנטראל-פער-זאמלונגען אין די יאהרען 1925-6 און צוליב פערשידענע סבות האבען זיי דאס נישט געטאן.

היינט, דאנערשטאג, ד. 3. נאוועמבער דארפען זיך צושטעלען (פ. ק. או. 1 אין דער קאפיטיש גומער 1 (לעשנא 7-9) יאהרגאנג 1901 פון 1. קאמיסאריאט פון A ביז P.

אין די קאשארען קאנסטאנטינער 81, יאהרגאנג 1899 הײנט, ד. 3. נאוועמ-בער פון 10. קאמיסאריאט — A ביז J. יאהרגאנג 1899 פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11. קאמיסאריאט — N ביז O.

די קאנטראל-פערזאמלונגען הויבען זיך אן 9 פריה, מען דארף מיטנעהמען מילי-טערישע ביכלעך, דעמאביליזאציע-קאר-טע א. א. שטעלען דארף מען זיך פינקט-ליך אין דער צייט.

פון ראבינאט.

(ג) דער יודישער בעל-עגלה אהרן יוסף בערגער פון וואלבאזשקא-גאס 23 ווערט געזוכט אין זיינע אייגענע אינ-טערעסען. היינט דאנערשטאג פערמיטאג זיך צו מעלדען אין דער ראבינאט-קאנצעלאריע פרייהייטס-פלאץ 6.

לאדז וועט פייערן מיט גרויס פאראד פוילענס בעפרייאונג ד. 11. נאוועמבער.

די נעכטיגע קאנפערענץ אין מאגיסטראט.

(—) אין צוזאמענהאנג מיט די פייערליכקייטען, וואס וועלען פארקומען דעם 11. נאוועמבער לכבוד פוילענ'ס זעלבסטשטענדיגקייט, איז נעכטען 6 אוהענד אין פרעזידיום-זאל פון מאגיס-טראט פארגעקומען א קאנפערענץ מיט פערטרעטער פון דער מיליטערישער און פאליציאנישער מאכט, געזעלשאפטליכע, פערטרעטער פון געזעלשאפטליכע און פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס, ווי אויך פון דער פרעסע.

ווייס-פרעזידענט וואישעהאווסקי עפענט די קאנפערענץ און ווערט אויסגעוועהלט אלס פארזיצענדער. אין קורצע ווערטער שטעלט ער אוועק די וויכטיגקייט פון 11. נאוועמבער, און לעגט פאר צו שאפען א קאמיטעט, וועלכער זאל זיך פאר-נעמען מיט'ן אויסארבייטען דאס פראגראם פון די פייערליכקייטען.

גענ. מאקאלאווסקי שטעלט פאר דאס פראגראם פון די פייערליכקייטען ביים מיליטער: דעם 11 נאוועמבער פון בעגינ-נען ביז'ן אוהענד וועלען פארקומען מיליטערישע פאראדען, דעפילירונגען, אקא-דעמיעס, פעלדגאטעסדינסטען און פארשטעלונגען, אויך וועט יעדעס טאג קע-מען קינדער לאדזש געבענדשאפט ... אלס נאכמיטאג פון 28 פולק. ביזקלעס מינמי-זאציע רעקרוטען וועגען דעם פראגראם פון די פייערליכקייטען און די פאלקס-און מיטעל-שולען.

נאכדעם ווי ס'ווערען פארשטעלט פון די מלחמה-בעאמטע, קריסטליכע סוחרים-פעראיין, הויז-בעזיצער, און ווי-צע-ווארשעהאווסקי, ווערט געגרינדעט א לאזונג קאמיטעט ... מיט א פארשלאג, אז דער טאג זאל אויף די ערשטע זיצונג פון נעמען שטאט-ראט און גאנצען פון קאמיטעטען ארייננעמען פארשלאג, פון די לאדזשער הויפט-פאסטען פו-צעסיען: „גאס פון 11. נאוועמבער". דער פארשלאג איז איינשטימיג אנגע-נומען געווארען.

צום סוף איז געוועהלט געווארען א קאמיטעט פון די ה"ה: וו. פרעזידענט וואישעהאווסקי, דיר. וואלטשעווסקי, פאר-לער, ר"ר גראהמאן, ד"ר סאמאשעווסקי, קאפשטשינסקי, א. אבר. צוזאמען 19 פערזאן.

פון דער קהלה.

(ג) מארגען, פרייטאג, פיינטאג וועט פאר-קומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פאר סאציאלער הילף. עס וועלען בע-טראכט ווערען א רייהע דרינגענדע בי-טעס וועגען ארויסגעבען שטיצע פאר יודישע נויטלײדענדע און קראנקע.

לופט-פאסט לאדז—ווארשא אפגעשטעלט.

(ע) צוליב דעם, וואס די לופט-קאמוני-קאציע צווישען לאדז און א רייה אנ-דערע שטעט, בעזונדערס מיט ווארשע איז אויך א לענגערע צייט איבערגער-טען געווארען איז אויך ממילא אפגע-שטעלט די לופט-פאסט.

וואסערע שטייערן וועט מען צאהלען היינטיגען חודש?

(ע) נאוועמבער האט זיין א שווערער חודש פאר די שטייער-צאהלער. אין דעם חודש וועלען מוזען געצאהלט ווערען די ראטעס פון פערמעגענס-שטיי-ער און אנדערע שטייערען. אויף וועל-כע מען האט בעקומען „וועזוואניע פלאטניטשעס" דאן דארף מען ביז'ן 15-טען ד. ח. צאהלען אומזאץ-שטייער פאר אקטאבער, ווי אויך שטייער פון שכי-רות ביז'ן 15-טען וועט מוזען בעצאהלט ווערען די ערשטע ראטע פון דער צווייטער העלפט פון פערמעגענס-שטייער. פאר די צאהלער וועמענס פערמעגען איז געשעצט געווארען אויף 10 טויזענד זל. אלע אנדערע שטייער-צאהלער וועלען מעגען אין צוויי טערמינען בעצאה-לען די העלפט פון דער 4-טע ראטע פון פערמעגענס-שטייער אין דער הויך פון 8 פראצ. פון פערמעגען.

יודישע נאכט-וועכטער אנגעשלאסען אין טראנספארט-פעראיין.

(ג) אין לאדז געפינען זיך בלויז א 500 יודישע נאכט-וועכטער, וועלכע פערדי-נען אויף בראיט פאר זייערע פאמיליעס פון זייער געשעפטען, פאבריקען, לא-גערס, האלעס א. אז. וו. היות אויף טראנספארט גאס האט זיך געשאפען א קאנצעסיאנירטע ביורא, וועלכע שיקט קריסטליכע נאכט-וועכטער אויף די צאר-פיינטס-שטעלען פון די יודישע נאכט-וועכטער און לעגט איין פאר זייער ווער-נען קריזיס, אט די האבען אלע יודישע נאכט-וועכטער געדראהט צו פערלירען די פרנסה.

מיט זייער גורל האט זיך פאראינטע-רעסירט דער יודישער טראנספארט-פאר-איין פעראיין צוזאמען מיט ראטמאן הא-לענדערסקי און ביים טראנספארט-פער-איין איז געשאפען געווארען א סעקציע פון נאכט-וועכטער, וועלכע וועלען פאר-זארגט ווערען מיט ארבייטס-שטעלען דורך א ספעציעלען ארבייטס - פערמיטלונגס-אמט, וואס עקזיסטירט ביי דער הויזירער וועכטער-סעקציע. די סעקציע האט אבער, שוין אונטערגענומען שריט צו צוטיילען די אפטיילונגען פון דער קריסט-ליכער ביורא, וואס „געהט" אויף די יודישע פרנסות.

אכטונג, „החלוץ המרכזי"!

אלע חברים—ות פון „החלוץ המרכזי" ווערען אויפגעפאדערט צו פערזאמלען זיך היינט 6.30 אין אוהענד אין ציוניס-טישען ביורא (צעגעלניאנא 4) כדי פון דא אויס צו מארשירען צום זאמעלפונקט פון פאקעל-ציג! 3737

טראגישער טויט פון א יודישען גלעזער.

אראפגעפאלען פון 4-טען שטאק און געהרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

(ג) נעכטען האלב 1 בייטאג האט פאסירט א פאל, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון א יודישען זקן, וועל-כער איז געפאלען א קרבן פון זיין פאך. אויף האלטשאנסקא גאס 19 איז גערופען געווארען ארבייטען שלי-מה און א פענסטער פון פרעמדען שטאק אלטער יודישער גלעזער דוד לי-בער (פון וויסאקא גאס 24). אין א געוויסען מאמענט, ווען דער גלעזער האט אין ארבייט די ... ארבייטען ... מיט'ן מיטלען, פערלירענדיג דאס גלייך-געוויכט, איז ער אראפגעפאלען, בלוטיג אויפ'ן ברוק און א מויר פלוס א צושמעטערטען קאפ.

עס זענען זיך צונויפגעלאפען פיל מענשען און עס איז תיכף אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

די צוגעשלאגענע פאליציי האט צוגע-געשטעלט א פראטאקאל און אויסגע-שטעלט א פאליציאנטישע שמירה ביים הרוג, ביז די פראקוראטור האט ער-לויבט דעם טראנספ' - אומגליקליכען זקן צו ברענגען אהיים; ווען די פרוי פון אומגליקליכען איז זיין אייניקלעך און זוהן, שנור און קינדער, האבען זיך דערוואוסט וועגען אומגליק, האבען זיך אפגעשפילט רייהערענדע סצענעס.

„חסד של אמת" האט באלד הרב'ן געפיהרט די פארמאליטעטען און נאך נעכטען פארנאכט איז פאר געקומען די לויה פון'ם זקן. ער איז אלט געווען 66 יאהר.

וויכטיגע הנחות ביים ארויסנעמען אויסלענד. פעסער.

דאס פעסער-סיסטעם זאל פולשט ענדיג רעארגאניזירט ווערען.

(ע) אין צוזאמענהאנג מיט דער אפ-געשטעלטער פערשלעכטערונג פון דער ווירט-שאפטליכער לאגע אין לאנד, זענען די פארשריפטען פון טעקסטיל-אינדוסטריע און האנדעל ארויסגעגעבען מיט א משמעות'ל צו דעם רעארגאניזירען דער גלייכען ... צו רעארגאניזירען דאס פעסער סיסטעם. און רעגולירונג וועלען איינגעפיהרט ווערען אויסגעגלייכונג אויס-לאנדס-פאספארטען מיט א גילטיגקייט פון א חודש צייט.

דער פרייז פון אזא פאס וועט זיין נאר 25 זל.

ת"י דעם וועט אויך די וואיעוואדשאפט קענען מאכען הנחות פאר אויסלענ-דישע פעסער פאר פערזאנען, וואס פיה-רען ארום פראדוקציע-מוסטערן, נעמען די אין אלט דעם אקספערטען האנדעלס-פירמעס.

געכאפט א געפעהרליכען באנדיט.

ער האט אויף זיין געוויסען פיל מענשליכע לעבענס.

(ג) די פאליציי איז געלונגען נעכטען צו פאקען דעם געפעהרליכען באנדיט יאן באישעער, וואס ווערט שוין 7 יאהר געזוכט פאר א רייהע בלוטיגע רויב-אנפאלען און דער לאדזשער וואיעוואדשאפט.

אין יאהר 1920 האט דער באנדיט ארגאניזירט א רויבער-באנדע און שפעטער פון וועלכער ער איז געשטאנען אין די באנדע האט דאן צווישען אנדערען אויס-געפיהרט א רויב-אנפאל אויף דארף אל-אנד און ראדאמסקער פאוויאט און מאלד צוזאמען מיט ... פון דער זעלבער באנדע בערויבט און ערמארדעט געווא-רען דער פאסט-בעאמטער שטיינמעצקע.

צוליב דעם, וואס פאליציי האט נאכ-גיין זיינע שפורען, האט דער גרויזא-מער באנדיט פערלאזען צו אנטלויפען קיין דייטשלאנד, וואו ער האט זיך ווי-דער געשטעלט אין דער שפיץ פון א רויב-באנדע, וואס האט דורכגעפיהרט א רייהע דרייסטע באנדיטען-אנפאלען אין שלעזיען, העלען טאג און בערלין, לייפציג א. אנד.

די לעצטע צייט אבער האט דער באנ-דיט שוין האבענדיג אנגעראבעוועט א גרויס פערמעגען, בעשלאסען אנהויבען פיהרען א ערליך לעבען.

ער האט זיך געקויפט א גרויס שטיק לאנד און זיך בעזעצט אין פאמערן. מיט אמאל האט איהם אבער פערכאפט דער חשש צו קומען קיין פוילען זיך זעהן מיט אייגענע קרובים. ער האט דאן פער-קויפט אלץ און געקומען קיין משעכטשא-באוו. היות ער האט עפעס געהערט, אז אין פוילען שענקט מען די שטראף באנ-דיטען, וואס קערען זיך אום אויפ'ן רעכטען וועג.

קאמענדאנט קיין משעכטשאבאוו איז ער אוועק צו א בעקאנטען ארוואקאט זיך דערוויסען צי עס איז אמת, אז עס דראהט איהם נישט קיין שטראף. אבער ארבעטשרציע פון האטען, האט שוין פאליציי איהם באוואכט. ער האט זיך געלאזט אנטלויפען אבער מען האט איהם דאך געפאקט און איהם אפגע-פיהרט אין תפיסה.

—0—

די קהלה אויף די באלפור-פייערונגען.

(ג) צו די הײנטיגע באלפור-פייערונ-גען, וואס ווערען איינגעארדנט דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, איז פון דער קהלה דעלעגירט געווארען פרנס גרשון ניימאן.

שווינדלער אויסגענארט ביי א פרא-ווינצער יודישע פרוי 350 זל.

(§) נעכטען איז קיין לאדז געקומען די קעלצער יודישע פרוי רבקה ראזענ-טאל, וואס האט ביי ניינפעלד'ן פעטרי-קאווער 16 איינגעקויפט סחורה.

ביים ארויסגעהן פון געשעפט איז צו איהר צוגעגאנגען א לאנגעקליידעטער יוד און איהר פארגעשלאגען צו פערקוי-פען דעם זעלבען גארן פאר א בילינערן פרייז. די נאאיווע יודענע איז בעשטאנ-ען דערויף. פאלגלייך איז דורכגעגאנ-גען א יונגערמאן און האט ארויסגעלאזען א פעקעל. דער יוד האט א כאפ געטאן דאס פעקעל און געזאגט צו דער פרוי: מיר וועלען זיך טיילען.

אבער איידער וואס ווען איז געקומען דער יונגערמאן, וואס האט פערלוירען דאס פעקעל מיט א געשריי. די יודענע א צומישטע האט אפגעגעבען דאס פעקעל. דא איז אבער דער אומבעקאנטער פערשוואונדען, און אין פעקעל האט עס געהאט 8000 זל.

אין זיך נעגומען די פרוי בעשוועגען...

פאר דער ראזענטאל רעשפעקטע וועגען פאמע שווינדלער פערשוואונדען און דאן האט זיך די פרוי ערשט געכאפט, אז ס'פעהלען איהר 300 זל. און 5 דאלאר. פאליציי פיהרט אן אויספארשונג.

דערשאסענער יוד געקומען צו קבר-ישראל.

(ג) לויט אנ'ערלויבניש פון דער פרא-קוראטור איז נעכטען אין לאדז געקומען צו קבר-ישראל דער דערשאסענער אבא פיעטרקאווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין העלפען פוילישע באנק-נאטען. דער פערשטארבענער איז אלט געווען 46 יאהר. אין לאסק האט ער איבערגעלאזט א פרוי מיט 5 קליינע קינדער. פיעטרקאווסקי איז גע'פאלעמט געווארען אין היגען פראסעקטאריום.

6 זעלבסטמארדע איז איין טאג.

(:) נעכטען האט פאגאטאוויע ער-מיילט הילף 6 זעלבסטמערדער. די דינסט לעשניעוסקא (פאלודניאווע 21) אהט מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסט-מארד אויפגעדרעהט דעם גאז.

אויף פאמארסקא געבען פעלער האט א אומבעקאנטער מאנספערשוין פון א יאהר 45 זיך איבערגעשניטען דעם האלז.

אויף פושעיאוד 42 האט דער ארבעט-ער מארטשאק און א שכור'ן צושטאנד זיך איבערגעשניטען די אדערן פון די הענד.

— די ארבייטערין סט. ברושטשאווסקא גליבנא 46 האט זיך פערסמ'ט מיט עסענס א אומבעקאנטען סם.

— אויף זשעראמסקי 49 האט די 29-יעהריגע סט. לאוחנטשאק זיך פערסמ'ט מיט עסיג-עסענץ.

— די ארבייטערין מ.א. ווינצקאוויטש פון יערושאלאיסקא גאס האט זיך פער-סמ'ט מיט א אומבעקאנטען סם.

אין אלע פעלען האט פאגאטאוויע ער-טיילט הילף אויפ'ן ארט, אנדערע אויך אין שפיטאל.

אויפרוף פון קאמיטעט צו פעראייביגען דעם אנדענק פון דיר. שווייצער ז"ל.

(:) צוויטהייליגער קאמיטעט פון אב-סאלווענטען-קרייז פון דער געוועזענער פאלקס-שול „תלמוד תורה" פון גימנאזיום צו פערשפרייטען וויסען און בילדונג צווישען יודען, געהערען און האנד-ווערקער-שול רופט דערמיט אלע געוועזענע אבסאלווענטען און שילער פון די דערמאנטע לעהר-אנשטאלטען פון די יאהרען 1897 ביז 1926 איינשליסליך אויף א ארגאניזאציע-פערזאמלונג מיט'ן צוועק צו פעראייביגען דעם אנדענק פון פערשטארבענעם דירעקטאר אברהם שווייצער ז"ל.

די פערזאמלונג וועט פארקומען אין לאקאל פון גימנאזיום פיעטרקאווסקא 46-48 זונטאג אוהענד (שעה 19).

פאר'ן צייטווייליגען קאמיטעט

רוסאק	פוקס
שטשעפאנסקי.	מעלאר
	הערשקאוויטש.

וואס ווערט היינט געשפילט אין די טעאטערן און קינאס?

„ארט" — „גלאט כשר".

שטאטיש טעאטער — „קרעדיטא-קאלא".

פאפולארני — אויף ערגראדא 10 „שאל מילאשטשי".

... — „צאהלט א ולאט".

קאסינא „דער האטעל אימפעריאל".

ספלענדיד „מעטראפאליס".

לונא ביז 6 נאכט. — „גערן האב די פרויען געקושט".

גראנד-קינא — „די שקלאפען פון גראף באריס".

נאוואשטשי אויף דער ביהנע — „צוויי א מאן, אויס'ן עקראן—„די ערגיטע פון מאנטע קארלא".

אדריא — „רינאלדא רינאלדיני — דער מאדערנער גנב פון באגדאד".

שטאטיש קינא פאר דערוואקסע-נע: „פאר דער שלאכט". פאר יוגנד: „לונאטיקערין".

איינברוכס-גנבה אין א לעדער-געשעפט.

(:) פאריגע נאכט איז אויסגעפיהרט געווארען א איינברוכס-גנבה אין לעדער-געשעפט פון משה קלעפיעצער אויף נאוואמיעסקא 25.

די גנבים מוזען זיך האבען בעהאל-טען אויפ'ן הויף אנדער מען האט פערמאכט דאס טויער און זיי האבען זיך שפעטער אריינבעקומען אין געשעפט אויסנוצענדיג די טויער נעבען די טרעפען.

די גנבים האבען צוגע'גנב'עט פאר 7,000 זל. לעדער און זענען אנטקומען.

די גנבה איז בעמערקט געווארען ערשט אין דער פריה. פאליציי פיהרט א אויספארשונג.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטיי-קען, אנטאניעוויטש, פאביאניצער 50, כאנדרינסקי, פיעטריקאווער 164, סאקא-לעוויטש, פושעיאוד 10, רעמבעלינסקי, אנדרושעוו 26, זוגדעלעוויטש, פיעטרי-קאווער 25, קאפערקיעוויטש, זגיערזשער 54, פראקאווסקא, בושעזיגער 56.

חיימער זאל „מאנטייפעל"
זאכאדניא 43.
„אררט"
ארטיסטישער רעווי און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון: מ. בראדערזאן און ר. ראזענטאל
היינט און פאלגענדע טעג
9 א זייגער אין אוונט
I גרויסע פראגראם I
א. ג.
„גלאט כשר"
קאסע עפען טעגליך פון 1-12 און 5-9

זיין זיכער,
אז מען האט בעקומען די בעסטע טהיי אין דער וועלט, אס'זארגפאלטיגסטען געפאקט און געזאמעלט, קען מען נאר דאן, ווען מען טרינקט
טעה
LYONS

ציוניסטישע ארגאניזאציע
ארגאניזיר-קאמיטעט פון די באלפור-פייערונגען אין לאדז.
פייערונגען לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילאום פון דער באלפור-דעקלאראציע
היינט, דאנערשטאג, 11 א זייגער פריה — שילער-צוג צו דער סינאגאגע אויף דער קאשטשושקי אל., וואו עס וועט פארקומען א פייערונג פאר דער שול-יוגנד.
7 א זייגער אוונט — יוגענד-פאקעלצוג דורך די גאסען פון דער שטאט צום פילהארמאניע-זאל
8.30 אוו. פייערליכע אקאדעמיע — אין פילהארמאניע (נארוטאוויטש 20)
1) רעדנער: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, דעפ. א. לעווינסאן, ד"ר מ. הינדעס (ווארשע), א. נייפעלד (ווארשע).
2) ארקעסטער פון יוד. טורן- און ספארט-פעראיין „מכבי" („בר-כוכבא"). 3) כאר פון שומרים-פערבאנד.
די איבערגעבליבענע בילעטען צו דער אקאדעמיע צו בעקומען: אין ציוניסטישען ביורא (צעגעלניאנא 4), און פון 5 א זייגער אין דער קאסע פון פילהארמאניע.
בעמערקונג: כדי צו פערמיידען א געדראנג ביים אריינגאנג צו דער אקאדעמיע ווערט דאס פובליקום געבעטען צו בעווארגען זיך פריהער מיט בילעטען און צו קומען פריהצייטיג אין זאל. 9 א זייגער וועלען די טירען ווערען געשלאסען און קיינער וועט מעהר נישט אריינגעלאזט ווערען.
בעטען: מען בעט צו קומען אויף די אקאדעמיע אין אוונט-קליידונג.

Lodzer Tageblat № 251 לאדזער טאגעבלאט

היינטיגען שבת ווערט געעפענט פּיליכאווסקי'ס בילדער-אויסשטעלונג.

היינטיגען שבת, 6 א זייגער אוונט, ווערט אין זאל פון „מאו" פארקאמען די פייערליכע ערעפענונג פון פּיליכאווסקי'ס בילדער - אויסשטעלונג.

פּיליכאווסקי איז א קינסטלער מיט א וועלט-נאמען. זיינע מייסטערהאפטע גע־מעלדען פון יודישען שטעטעל, פון יודי־שע גדולים אין יודישע טיפּען פון נעמען דעם אויבען-אן אין א גאנצע רייה מוזע־אים פון אייראפא. אבער דאס שטאר־קסטע בילד, מיט וועלכען פּיליכאווסקי האט זיך לעצטענס זעהר בערימט, (?) לאכט אין דער יודישער וועלט, איז איצט שוין היסטאריש געווארען דאס בילד „די ערעפענונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים".

פּיליכאווסקי האט געארבייט איבער דעם דאזיגען בילד 2 יאהר. פּיז 3 חדשים אין ווערט דורך דער קריטיק באצייכענט אלס פּיליכאווסקי'ס שענסטע ווערק.

די אויסשטעלונג אין לאדז וועט אפען זיין גאנצע טעג אין מ'איז אויס־רעכענט צו צייכענען, אז די אויסשטעלונג פון דער אויסשטעלונג ווערט ערווארטעט מיט אמת'ער שפאנונג. בעזוכערים צו אונז אין לאדז. וואס דער גרויסער מייסטער ה' פּיליכאווסקי האט פערבראכט זיין יוגענד אין דא מאכט בעקאנטען זיין יו־דישע קרייזען.

וואוינענדיג אין לאנדאן ווערט ה' פּיליכאווסקי זעהר פאר דער יודישער געזעלשאפטליכער ארבייט. ער איז אויך פארזיצענדער פון פערבאנד פון די פּוי־לישע יודען אין ענגלאנד.

לאדזער יודישע האנדווערקער דארפען בעלעגען די עקזאמענס אין לאדז.

(ב) ווי בעקאנט ווערט פון 15 ד. ח. ארגאן און קראפט דאס צעכען-געזעץ, לויט וועלכען אלע האנדווערקער וועלכע דארפען בעלעגען עקזאמענס פאר דער ווארשאווער עקזאמען - קאמיסיע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האבען די יודישע האנדווערקער אפגעהאלטען א פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען דורך די יודישע דעפּוטאטען צו דער צענטראל-מאכט מיט דער בקשה, אז די לאדזער האנדווערקער זאלען קענען אפלעגען די עקזאמענס אין לאדז, מחמת די ווארשאווער קאמיסיע האט נישט אין אלע געשטאנען די תשובות פון די עקזאמענירטע אין ירוש.

* * *

(ג) אין צוזאמענהאנג דערמיט דער־וויסען מיר זיך, אז דער לאדזער יו־דישער האנדווערקער - פעראיין (פּאָ־לודניאָוואַ 4) האט בשותפות מיט דער האנדווערקער-שולע פאמארסקא 46 זיך געווענדעט מיט א בקשה צום מיניסטער־יום פאר האנדעל און אינדוסטריע אין ווארשא מכח ארויסגעבען דער דער־מאנונג שלא א קאנצעסיע אויף עקזא־מינירען לאדזער יודישע האנדווערקער און זיי ארויסגעבען רעכטען-צייגנישען".

סעקרעטאר פון עסטרייכישען קאנסולאט
פער'משפּט אויף 1½ יאהר תפיסה.

(§) ווי בעקאנט איז און דער־מאנט פאר פּארינגעס יאהרען אנטלאפען פון קאנסולאט אין לאדז דער סעקרעטאר פרידריך קאמאלאבערגער, 31 יאהר אלט, צוגענעמענדיג 4716 זל. 2 קויטעס אויף 43 דאלאר און 27 דאלאר מיט 85 סענט.

נעכטען איז ער געווארען און סאמאלע־צי פונם אריבערטראגען די פּוילישע-סאוו־יעטישע גרענעץ און געבראכט געווא־רען קיין לאדז. נעכטען איז ער געווע־סען אויף דער בעצירקס־געריכט. דאס געריכט האט איהם פערמשפּט צו 1½ יאהר תפיסה.

שרעקליכער אומגליקס-פאל
אין „ווידזעווער מאנופאקטור".

(§) נעכטען האט אין דער „ווידזע־ווער מאנופאקטור" פּאסירט א שרעקלי־כער אומגליקס-פאל: בעת דער שלאסער במשך־צעהן 25 יאהר אלט האט רעפּא־רירט די מאשינע איז ער פלוצלונג מיט־געריסען געווארען פון שלעפּ-קראפט און האט זיך צושמעטערט דעם קאפ און דער וואגה, פון וואס ער איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

יעדען מאנטאג וועט מען קריגען פריש כשר פלייש.

(ג) נעכטען וואכע איז ביים הרב משה ראטב, אויף צלם-שטאט פארזאמעלט אנ'אסיפה פון ראבינאט צוזאמען מיט די שוחטים, חותמים און שעכט-הויז־פערוואלטער.

די קאנפערענץ איז געווען געווידמעט דער פראגע פון רעגולירען די שחיטה אויף מאנטאג. ביז איצט איז כמעט זיך אין די לאדזער שעכט-הויזער צו שעכ־טען בהמות זונטאג 8 ביינאכט. צוליב דעם, וואס די שעה איז א שפעטע, פלעגען זיך די שוחטים און די חותמים און אויך די שעכט-הויז-ארבייטער בעקלאגען זיך מסרב. שעכטען פריטאג דערלאזט נישט דער ראבינאט צוליב חילול-שבת און שעכטען מאנטאג בעגונען איז געשען די מאטע־ריעלע אינטערעסען פון די פליישערס, וואס פלעגען פלייש ערשט ארום צו שבעות אנבעקומען אויף די יאמען.

אויף דער פערזאמלונג, וועלכע האט פערלויערט עטליכע שעה, איז בע־שלאסען געווארען אנצוגעהן אויף דעם פארשלאג, אז די שחיטה זאל פון איצט אן פארקומען זונטאג 12 ביינאכט.

בעזייטיגט פון זיין אמט צוליב זיין יודישקייט.

(ענדע פון זייטע 4).

לער, אז ער, סאחינסקי איז א „פּרינצי־פּיעלער אנטיסעמיט" און „ביי איהם" וועט קיין יוד נישט ארבייטען. ה' ווינק־לער האט דערויף בעענטפערט, אז ער וועט אויך ווייטער, ווי ביז איצט, גע־וויסענהאפט ערפילען זיינע פונקציעס און ער גלויבט נישט, אז בלויז צוליב זיין יודישקייט זאל מען איהם בעזייטי־גען פון פאסטען.

עטליכע חדשים זענען אוועק און, ווי עס ווייזט אויס, האט נאטשעלניק סא־חינסקי נישט גערוהט, און געטריי זיין „פּרינציפּיעלען אנטיסעמיטיזם" האט ער גענומען זוכען מעטאדען אויף צו בעזיי־טיגען דעם דאזיגען איינציגען יודישען פאסט-בעאמטען אין לובלין.

דעם 8-טען אקטאבער איז ה' ווינקלער צוגעצויגען געווארען צו א דיסציפּלינארער פעראנטווארטליכקייט, אבער ביי די פער־האנדלונגען פון דיסציפּלינאר-געריכט איז בעוויזען געווארען, אז ה' ווינקלער איז אין בעסטען ארדנונג און די טענות צו איהם האבען קיין גרונד נישט.

נאטשעלניק סאחינסקי האט אבער עקשנותדיג ווייטער געארבייט, כדי זיינס אויסצופיהרען און זייענדיג אליין פארזיצענדער פון דער דיסציפּלינאר־קאמיסיע האט ער דעם 28 אקטאבער ווידער אמאל צוגעצויגען צו פעראנט־ווארטליכקייט דעם ה' ווינקלער מיט א טענה, בכן ח' ח. זאל זיך האבען שלעכט אויסגעדריקט אויף א געוועזענעם הכנס־רען בעאמטען אין דער לובלינער פאסט־דירעקציע. דאס מאל האט ה' סאחינסקי זיינס דערגרייכט. דער דיסציפּלינאר-גע־ריכט האט פעסטגעשטעלט די שולד פון ה' ווינקלער און נאטשעלניק סאחינסקי האט איהם אין זעלבען טאג אבגעשטעלט אין זיין אמט און פערוועהרט אויסצוצא־לען די פענסיע.

ה' ווינקלער איז אלזא איצט געבלי־בען אויפ'ן גאס צוזאמען מיט זיין פרוי און 2 קינדער.

ה' סאחינסקי פייערט אלזא דעם נצחון פון זיין „פּרינציפּיעלען אנטיסעמיטיזם".

עס איז באמת שווער צו גלויבען, אז אזעלכעס זאל קענען פאסירען אין די צייטען פון דער „מארשאלישער סאנאציע".

(ל. ע.)

א סעקוועסטראטאר—א שווינדלער
פער'משפּט אויף א יאהר תפיסה.

(§) נעכטען האט דאס גע־ריכט בעענדיגט דעם פראצעס געגען 43-יעהריגען מאריאן פונצימבערגער, א סעקוועסטראטאר פון 6 פינאנץ-אמט וואס איז אנגעקלאגט געווארען אין פער־שיעדענע שווינדלען און בעגעהן שווינדל־רייען.

דער אנגעקלאגטער האט זיך אין דער־שולד מודה געווען, פערטהיידיגענדיג זיך אז זיין קליינע שכירות האט איהם ניט געקלעקט אויף פרנסה פאר זיין פרוי מיט 7 קינדער. דאס געריכט האט איהם פער'משפּט אויף 1 יאהר תפיסה.

—0—

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספּעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספּעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
Majster cechowy
F. MOTYL
Łódź, Zawadzka 19, Tel. 55-42
Firma egz. od r. 1895:

8-טונגו!
דאס
לאדזער טאגעבלאט
בעקומט מען מעגליך 6 א זייגער פרי
אין אלע באהן-קיאסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

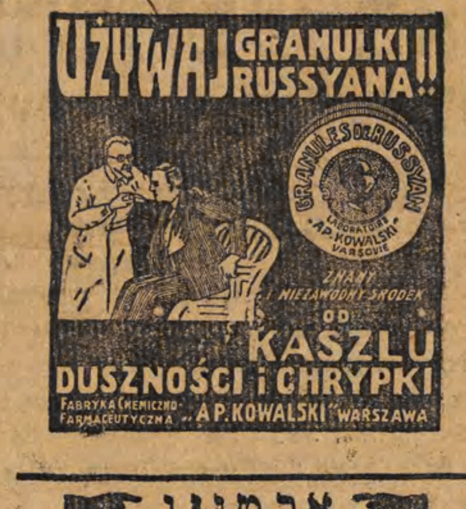

אכטונג
שפּארזאמע ווירטינס!
דיוואנען
די בעסטע מוסטערן פון מעהל- און צוקער-זעק ווערען אויסגעארבייט נור ביי י. קאלטמאן, צעגעלניאנא № 9 — ארבייטס-לוין—3 זלאטיס.

כ'זוך א שותף
מיט א גוט איינגעפיהרט געשעפט אדער אונטער־נעהמונג. כ'בעזיץ הכבר 500 דאלאר. אפער־טען אונטער "T. S." אבצוגעבען אין אדמי. פון דער צייטונג.
4732

שרייבען
שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט גוט א יודישען בריף דעם וואס קען גארנישט. זאוואדזקא 19 פר. 1 שע.

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטערע היטע איבער־ארבייט איך אויך בעקוועמליך גוט. געדענקט די אדרעס
28 זאוואדזקא 28
נאר פאר 2.50 זל.
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פּארטער. בעט. מאכט איך שיפּאן-וועלור- סא־מעט- און פילץ-היטע אין אלע סארטען און פארבען אין פיינסטער אויספיהרונג. דער פרייז איז נאר אויף א קורצער צייט.
נאר פאר 7 זלאטעס
„TOŁA"

גאדערט איבערזאל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטע
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכען מיר גאראנטירען.
אויך שטעהט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען מינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלער, הויכע קינ־דער-בענקלער, שאטהאוזע און נעבעזקי מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען!
רעקלאמע בעהאנדלונג
לאדז, פּולנאצנא 24, טעל. 81-85.

לעמשניצע
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספּעציאליסטען, דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונט.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ"ין-בעשטראלונגען, אימפו געגען שקארלאטינג.

נייעס פאר לאדז!
בעקאנטמאכונג !!!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, דאס די פעראייניגטע קאלעגיום פון פאטאגראפען-אנגעשטעלטע האט דערעפענט א ספּעצ. ווערקשטעל פון
פערגרעסערונגס-בילדער
דער, וואס בעזיצט א פאטאגראף, מעג עס זיין אפילו ווי אלט און צושאנדען, ווערט אויסגעפיהרט א ארגינעל פארטרעט רעטו־שירט די גרויס 35X45 צום ביליגען פרייז
נאר פאר 8 זל. א שטיק.
אום צו בעקענען אונזער ארבייט, מא־כען מיר א פראבע-פארטרעט, פון די זעלביגע גרויס און צום פרייז
נאר פאר 3 זל. א שטיק.
עס ווערען אויך אנגענומען אלערליי אויס־נאהמען אין דער שטאט, וועלכע עס נעמט גאר ערייך דער פאטאגראפען-אומפאנג.
קומט און איבערצייגט איך!
פעראייניגטעס קאלעגיום פון פאטאגראפען-אנגעשטעלטע
לאדז, קאנסטאנטינער № 33, פראנט צווייטען שטאק.
בעמ.: די אנשטאלט איז טעגליך
פון 9 ביז 7 אוונד;

Danziger Werft
Danzig
Sonderverkauf
von
Elektromotoren
zur Räumung der vorhandenen Lagerbestände bei äusserst günstiger Preisstellung und höchsten Rabatt!
Näheres durch unsere Filialbüros, Vertreter und direkt durch die
Danziger Werft
Danzig
Łódz, ul. Ewangelicka 14/16, tel. 41-83

לעזט אויפמערקזאם!
נאך א פולשטענדיגער רעארגאניזאציע פון מיין ווערקשטעל, עמפעהל איך די ג' קונדשאפט פון איינגענער אויסארבייטונג אין
א גרויסע אויסוואהל
געבעטע שטיהל
געדעקט מיט לעדער, גאבעלין, מאראקא, זייד. ווי אויך גאבעלין און זייד.
קאזעטקעס, מאטראצען
פון פערשידענע סארטען, טישען און טישלער (וואלעך) נאנדאלקעס אטאמאנס אלעס לויט פאריזער מאדעלען פון עכט טרוקען האלץ. לאנגטערמינינע גאראנטיע. צוגענגליכע פרייזען און בעסטע בעדינונגען.
בעפאר איהר קויפט, בעט איך אונבעדינגט צוערשט מיך צו בעזוכען און זיך איבערצייגען. מיט אכטונג
י. א. וואיטשעכאווסקי
10 נאוואמיעסקא 10

פאטענטען אויף 1928 !!!
פאדאניעס ווענען ארויסגעבען א נידריגערע קאטעגאריע פאטענט אויפ'ן יאהר 1928 ווי ביז איצט, און ווענען מעגען פערקויפען אויף א III קאטעגאריע-ארטיקלען, פאר וועלכע מ'מוז האבען א II קאטעגאריע, ווערען געשריבען אינ'ם לאנג יעהריגען רעכטס-קאנסולטאנטען-ביורא
„ארגוס" זאכאדניא 36.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל־גיען—20 פראנק, איבעריגע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מיל־מעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר. פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—ביז 50% טייערער.

Redaktor wydawca E. Hamburski. Drukarnia: E. i M. Hamburski w Łodzi Piotrkowska